

# TEATAJA

29. juuli - 12. august 2005

[www.kinobuss.ee](http://www.kinobuss.ee)



## Juubel, Juubel? Juubel!

Üsna ootamatult on Kinobussile kätte jõudnud viies suvine ringsõit Eestis.

Algselt kolmeaastase projektina planeeritud üritus, millega "tõstetakse eesti film tuhande ja siis nii ongi" on aja jooksul kasvanud, laienenud ja erinevaid tegevusvaldkondi enda alla haaranud.

Kui viieaastane inimene on veel paras jõnglane ja viieaastane koer varases keskeas, siis Kinobuss on viieaastaselt üsna väärikas eas tegelinski, sest kaasaegse tehnikamaailma muutumise ja arenemise kiirus pole võrreldav inimese arenguga.

Kui Kinobuss alustas, oli ehk harva mõnel digifilmikaamera kodus või tööl, nüüdseks on see aga saanud piisavalt igapäevaseks nähtuseks ja esemeks meid ümbritsevas elus. Üha uutesse koolidesse tekivad meediaklassid, üha uued noored inimesed saavad süvendatud meediaharidust.

Viis aastat tagasi oli filmilindi projektsioon vaid rahvusvaheliste filmilevitajate poolt aksepteeritud fil-

mide näitamise vorm, nüüd on digitaalne filminäitamine suund, kuhu kõik kiikavad

Viis aastat on käes, edasi on kaks teed. Kinobuss on tegutsenud mõnuga ja entusiasmist. Inimesed on kõige olulisemad, see on kindel. Aga teada on, et ainult inimeste entusiasmile rõhumine väsitab ja süsteem on hea kui on tegemistele toeks. Kaks teed tähendab küsimust, kas Kinobuss paneb nüüd varsti ja ilusasti asjad kokku või muutume süstemaatiliseks institutsiooniks, kes tegeleb noorte filmi- ja meediaharidusega ning digitaalse filminäitamisega.

Õnneks on viimane esialgu tunduvalt tõenäolisem väide, sest alanud on rahvusvaheline koostöö Soome ja Iiri meediaõpetajatega; üle Eesti on tekkinud kindlad filminäitamise punktid, kuhu film jõuab ainult Kinobussi abiga; kinolevi süsteem on taastekkinud – Kinobuss on selleks tööd teinud ja tahab selleks ka edaspidi oma panuse anda.

Kinobuss aitab Tiigrihüppe Siht-

asutusega sisustada koolide meediaklasse vastava digitaalse filmitehnikaga, Kinobussi filmitöötoad on kogu aeg väga ja väga populaarsed, tekkimas on üle-eestiline (digitaalne) kinovõrk, esimesest aastast siiamani on Kinobussi suviste tuurikülalastajate arv kahekordistunud...

Kino ja film on nii meelelahutus kui ka haridus. Ja mõlemad on vajalikud, olenevalt ajast ja kohast.

Seega on aeg minna süvitsi.

Kinobuss ei tee seda kõike üksinda, hea on teha tööd kõigi ideest vaimustunud isikute ja institutsioonidega. Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Eesti Filmi Sihtasutus ning mitmed sponsorid eesotsas Sony, ML Arvutite ja City Renault'ga – nende nimede abil on Kinobuss saanud hoida Eesti inimesi kursis kodu- ja välismaiste filmiuudistega ning anda lastele võimalus oma käega filmi teha.

Kinobuss tuleb 2005, selge see – ja JUUBELIGA! 🎬

Mikk Rand

# Kinobuss muutub aasta aastalt populaarsemaks

**K**inobuss muutub aasta aastalt populaarsemaks. Statistika järgi on nelja tegevusaasta jooksul Kinobussi suvetuuri külalastatavus peaaegu kahekordistunud ning aasta jooksul Kinobussi kaudu filme näinud ja teinud inimeste arv peaaegu neljakordistunud.

“Kui me 2001. aastal alustasime, ei olnud meil peale suvetuuri min-geid muid ülesastumisi. Praegu on meil pikalt etteplaneeritud nädalad ning enamik koolivaheaegu,” ütles Kinobussi projektijuht **Mikk Rand**.

Kinobussi esimene suvetuur 2001. aastal kogus 7500 vaatajat, mis oli esimese korra jaoks suurepä-rane tulemus.

Aasta hiljem koguti suvetuuril juba üle 9000 ning aasta peale kokku ligikaudu 11 500 vaatajat. Toimused mõned üksikud eriüritused, enamasti tellitud

2003. aastal käis suvetuuril 11 000 inimest ehk ligikaudu samapalju külalisi kui eelnenud aastal terve aasta peale kokku. Eriürituste arv kasvas. Muuhulgas külastas Kinobuss Rootsi väikeasulaid. Lisaks koolivaheaegadel, omavalitsus- ja eraüritustel osaledes nägi Kinobussi näidatud filme väljaspool suvetuuri ligikaudu

7000 inimest. Aasta publikuarvuk-seegega 18 000.

Eelmisel aastal tuli Kinobussi suvetuuril uuendada juba 13 500 inimest. Huvi Kinobussi vastu suurenes koolivaheaegadel, mistõttu kevadvaheajal toimus paarinädalane minituur mööda koole. Sügisel toimus koolides teine tuur, seekord kuu aega kestnud narkovastane ringsõit koos Tervise Arengu Instituudiga. Lisaks vahepealsed eriesinemised ja osalemised muudel üritustel. Aasta jooksul kokku nägi Kinobussi filme seekord lausa ligi 29 000 inimest.

2001. aasta põhilisteks filmideks olid animatsioon- ja lühifilmid, sest oli animatsiooni juubeliaasta, järgnevatel aastatel on Kinobussi suvetuuride peafilmid olnud “Head käed” (2002); “Nimed marmortahvilil” (2003); “Sigade revolutsioon” ja “Täna öösel me ei maga” (2004).

Tänavune peafilm on “Röövlirahnu Martin” ning lisaks saab suurel ekraanil näha uusi filme “August 1991”, “Kohtumine tundmatuga”, “Frank ja Wendy” ja “Stiilipidu”. Seega on Kinobussi populaarsuse kasvul suur osa ka Eesti filmitoot-jate panusel, mis on aastate jook-sul üha kasvanud – nii palju uusi

pikki kodumaiseid filme kui tänavu, pole Kinobussil kunagi tuurile kaasa võtta olnud.

Sel aastal oleme võtnud sihiks meelitada suvetuurile 15 000 inimest, millega oleks esimese suvetuuri külalastatavus kahekordistatud. Ranna sõnul pole peamine aga mitte inimeste arv, vaid elamuse kvaliteet, mida nad Kinobussiga kokkupuutest saavad.

“Aasta jooksul loodame koguda lisaks veel kümneid tuhandeid filmihuvilisi. Suur osa neist on ilmselt põhjanaabrid, kuna suve lõpus on Kinobussil plaanis suur ringsõit Soomes,” rääkis Rand.

Lisaks toimuvad minituurid koolivaheaegadel, suurematel ja väiksematel meelelahutusüritustel osalemised ning küllakutsete peale kohalesõidud erinevatesse maakon-dadesse, koolidesse ja asutustesse.

MTÜ Kinobuss on tänuvul kultu-uriministariumile, Eesti Kultuurkapi-talile, Eesti Filmi Sihtasutusele ning mitmetele sponsoritele eesotsas Sony, ML Arvutite ja City Renault’ga, kelle abil on Kinobuss saanud hoida Eesti inimesi kursis kodu- ja välismaiste filmiuudistega ning anda lastele või-malus oma käega filmi teha. ♣



## Kinobussist valmis dokumentaalfilm

**E**elmise aasta ringi sees valmis Kinobussist lõpuks ka doku-mentaalfilm, mida praegused Kinobussi töötoa fännid saavad kunagi uhkusega oma lapselastele näidata.

Mikk Ranna režiiga film “Kinobuss – kino koju kätte” tutvustab Kinobussi igasuvist ringsõitu ning sisaldab katkendeid kõigist seni toimunud neljast suvetuurist, aastatel 2001-2004.

Film räägib noortest filmitegijatest ja -tudengitest, kes sõidavad Eestis kinotraditsiooni taastamise eesmärgil suviti ringi Kinobussiks ristitud vana bussiga. Filmi peategelane on Kino-bussi juht Marko, kes avastab läbi

Kinobussi Eesti vana filmiklassika ning ka enda ande filme luua.

Kinobussi filmi operaatorid olid Christian Johannes Kask, Raphael Gianelli Meriano ja Erik Norkroos. Animaosad tegid Daniel Müntinen ja Raivo Möllits ning muusikat Kaspar Jancis ja Kriminaalne Elevant. Filmi toimetaja on Ave Lepik.

“Kinobuss – kino koju kätte” linas-tus detsembri alguses Eesti Televisioo-ni ekraanil, tõsielufilmide sarjas “Eesti lood” ning Tallinnas kinos Sõprus. Loomulikult näeb filmi ka Kinobussi sellel suvetuuril ning seda saab ka kaasa osta. ♣

## Eesti filmi 100. aastapäevaks uuendatakse parimad filmid

**E**esti filmispetsialistid kirjutasid juunis alla ühiste kavatsus-te protokollile “Eesti film 100”, millega lepiti kokku suure filmijuubeli elluviimises ning muuhulgas aastaks 2012 Eesti filmiklassika parimate pärli-te salvestamiseks nüüdisaegsetele info-kandjatele.

Leppetele kirjutasid Kinobussi ja Eesti Filmi Sihtasutuse korraldatud Eesti Filmi Suvepäeval alla kultu-uriministariumi, Eesti Rahvusarhiivi Filmiarhiivi, Eesti Filmi Sihtasutuse, Eesti Kultuurkapitali, Eesti Televisioo-ni, Tallinnfilmi ja Eesti Filmiajakirjanike Ühingu esindajad.

Ühise nimetuse “Eesti Film 100 algatusrühm” alla koondunud filmi-spetsialistid soovivad filmijuubelit vää-rikalt tähistada ning seavad kokkulep-pes oma eesmärgiks sügiseks vastava tegevusprogrammi, ürituste kava ja eelarve koostamise, rahastamisallikate leidmise, avalikkuse teavitamise ning Eesti filmi pideva avalikkuse tähelepa-nu all hoidmise.

Samuti seisab kokkuleppes eraldi punktina kohustus väärtustada Eestis valminud filme läbi ajaloo, tuues harul-daseks muutunud teosed taas rahva ette tänapäevaseid tehnilisi vahendeid kasutades. ♣



## Kinobuss asus võitlusse narkootikumidega

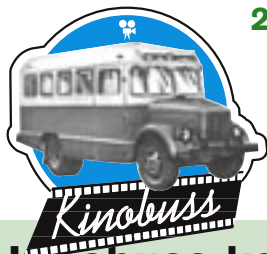
**E**elmise aasta sügisel käis Kinobuss koostöös Tervise Arengu Instituudiga (TAI) narkootikumide vastasel tuurile Eestimaa koolides, propageerides meelemürkide tarbimise asemel filmide tegemist.

Filmipäevade käigus näidati õpilastele temaatilist narkovastast filmi “Sergei ja Boriss” ning popu-laarseid noortefilme “Karlssoon katuselt” ja “Semu”. Samuti said lapsed-noored ise kätt proovida narkovastaste filmiklippide tegemisel ning valmistasid enam kui kahe tunni jagu anima- ja lühifilme, mida kasutati narkovastases reklaami-kampaanias.

Kinobussi pealiku Mikk Ranna sõnul osales Kinobuss narkovas-tases projektis meelsasti, kuna Kinobussi meeskond on ise samu-ti narkootikumide vastane. “Ma olen alati öelnud, et parem tehku noored filme, kui et nad tõmbavad mahajäetud bussipeatuses tobi, kõlgutavad jalgu ja kurdavad iga-vuse üle,” sõnas Rand.

Ta lisas, et tuuri lõppemine ei tähenda, et Kinobuss oleks oma suhtumist muutnud. “Meie arvates on igal juhul parem nokitseda filmi-de kallal kui tõmmata end pilve,” ütles Rand kategooriliselt.

Narkovastane tuur toimus 1.-30. novembrini ning läbis peaaegu kõik maakonnad. Enim peatusi oli Harjumaal ja Tallinnas. Kuu aja jooksul külalastasime 20 Eestimaa kooli ning pakkusime tegevust 5000 lapsele. Huvi tuuri vastu oli suur: paljud koolid soovisid tuuriga liituda ning mitu ettevõtjat pakkus tuurile omalt poolt toetust. ♣



## Kinobuss kogus tudengifilmid DVD-le

**K**inobuss võttis sel kevadel ette ja kogus parimad tudengifilmid ühele DVD-le ning plaanib selle muuta iga-aastaseks traditsiooniks. Esimesele kaasaegsele infokandjale koguti kokku kaheksa filmi, mille autoriteks alles õppivad või värskest kooli lõpetanud noored filmirežissöörid.

114 minutit pikale DVD-le valis filmid välja spetsialistidest koosnev žürii, kuhu kuulusid ajakirja TMK filmitoimetaja Sulev Teinemaa, filmiprodutsent Piret Tibbo, filmiajakirjanik Mart Rummo ja Kinobussi esindaja Mikk Rand.

Ranna sõnul on tudengifilmide levi Eesti filmimaastiku uudistoodangu probleemne valdkond, millest pole seni olnud korralikku ülevaadet ning mida tavainimene ei saa kusagil näha.

TPÜ filmikateedri juhi Jüri Sillarti sõnul küsivad välismaised kolleegid neilt pidevalt filmitudengite töid ning seni polnud neile anda kaugeltki sellist kompaktsset ja esinduslikku paketti. Rahvusvahelisele levile mõeldes on kõigil filmidel ka ingliskeelsed subtiitrid.

Plaadil on nii anima-, mängu-, dokumentaal- kui eksperimentaal-filme. Enamik filme nagu Piret Saarepuu "Naljakas härjamüümine", Margus Paju "Teispool vihma", Tanel Toomi "2.6", Marianne Kõrveri "Surm Veneetsias", Heilika Võsu "Aknad", Margit Keerdo "Naaber" ning Mart Arjukese ja Kristjan-Jaak Nuudi "Duell" on valminud aastatel 2003-2004. Võrdluseks on plaadile pandud ka Rainer Sarneti "Merehaigus", mis valmis 1994. aastal.

DVD-d koostaja ja levitaja on MTÜ Kinobuss. 🌟



# Kinobuss kaante vahel

**K**inobussi suur sõber, noor andekas prantsuse fotograaf Raphael Gianelli-Meriano on kolmel järjestikusel aastal sõitnud koos Kinobussiga mööda Eestit ning jäädvustanud suure südamesoojuse ja terava pilguga Kinobussi teekonda, kohatud inimesi ja maastikke. Eelmisel aastal kogus ta oma parimad pildid kokku ja andis need välja ühtse ilusa ja erilise albumina "About Estonia".

Pildiraamat, mis avab Eestit ja eestlasi ootamatu, erilise ja soojanurga alt, on Raphaeli enda arvates pigem muljete kogum kui tavaline fotoalbum. Autor ise nimetab seda millekski märkmiku, fotoraamatu ja disaini essee vahepealseks, mis kajastab tema viimase kolme aasta muljeid Eestist.

Stéphane Guyonne'i poolt kujundatud raamatu visuaalset



poolt täiendavad Heie Treieri intervjuu autoriga, Mikk Ranna ja Peeter Linnapi kirjutised Raphaeli töödest ja Kinobussi projektist ning ajakirja Coming Up peatoimetaja Eric Foucher' artikkel Kinobussi retke mõjust noore andeka kunstniku arengule.

Eestis ja Prantsusmaal müüdav ning peatselt Jaapani müügilehtidele ilmuv fotoraamat on kõvas köites ning 232-leheküljeline. Raamatu tekstid on kolmes keeles – eesti, inglise ja prantsuse. Eesti raamatupoodides maksab teos keskmiselt 288 krooni.

Raphaeli looming on pälvinud Lääne-Euroopas suurt tähelepanu. Tema mustvalge fotonäitus Kinobussi teekonnast on olnud väljas Prantsusmaal Lyonis ning Eesti rahvusraamatukogus. Valik näituse piltidest avaldati rahvusvahelistes ajakirjades "Ei8th" ja "Cheese". 🌟

## Tähelepanu koolijuhid ja huvijuhid!

**S**el aastal on Kinobuss koos Tiigrihüppe Sihtasutusega alustanud uue projektiga, mis pakub võimalust ka õpetajatel töötubades osaleda ja filmitegemist õppida ning aitab hankida koolidel filmitegemiseks omad vahendid.

Projekti eesmärgiks on koolitada vanemaid õpilasi ja õpetajaid kohalikeks konsultantideks, kes oskaksid ajal, mil Kinobuss on mujal, ka ise lastele ja noortele filmitegemise põhialuseid edasi anda.

Lisaks teoreetilistele teadmistele ja praktilisele kogemusele kaamera kasutamise ja ülesvõetud materjali arvuti abil töötlemise kohta, saavad koolid Tiigrihüppe Sihtasutuse abil soetada endale ka digitaalse videokaamera ja filmitöötlustarkvara soodsamalt ehk saada sihtasutuselt kompensatsiooni 50 % ulatuses kaamera ja tarkvara hinnast.

Tehnika võib iga kool valida ise, kuid Kinobuss soovib oma-dest kogemustest Sony kaame-raid ([www.miterassa.ee](http://www.miterassa.ee)); Adobe Premiere Element ja Pinnacle Studio filmitöötlusprogramme ning Animator DV animatsiooniprogrammi.

Kompensatsioonitaotlusse tuleb kirja panna hangitava kaamera mark või/ja tarkvara nimetus; hangitava kaamera või/ja tarkvara hind ning kooli pangaarve number.

Arvestama peab sellega, et igale koolile kompenseeritakse selle projekti raames 50% ühe kaamera maksumusest ning kompenseeritav summa ei ole suurem kui 7000 krooni.

Lisainfot saab aadressidelt [aimur@tiigrihype.ee](mailto:aimur@tiigrihype.ee) ja [lauri@kinobuss.ee](mailto:lauri@kinobuss.ee) 🌟

## Kinobuss osaleb Täiskasvanud Õppija Nädalal

**10** -16 oktoobril osaleb Kinobuss traditsioonilisel Täiskasvanud Õppija Nädalal (TÖN) ning aitab korraldada õpetajatele tasuta meediakoolitusi.

Täiskasvanud Õppija Nädal on üle-eestiline traditsioon, mida on läbi viidud seitse korda. Igal aastal valitakse ürituse raames aasta õppija, aasta õpetaja, aasta koolitussõbralikum organisatsioon ning aasta koolitussõbralikum omavalitsus.

Nädal populariseerib täiskasvanuharidust ja elukestvat õpet ning tutvustab õppimisvõimalusi. Ettevõtmise mõte on ühendada täiskasvanute koolitusega tegelevaid inimesi ning pöörata üldsuse tähelepanu elukestva õppe väärtustamisele.

Täiskasvanud Õppija Nädalat koor-

dineerib Eesti täiskasvanute koolitajate assotsiatsioon Andras koostöös haridus- ja teadusministeeriumiga.

Eelmisel aastal toimunud ürituse käigus korraldasid Tallinna ülikooli teise kursuse andragoogika eriala tudengid Rapla-Tallinn liinil sõitvas rongis hommikustele töөлõõõtjatele Õpivaguni. Inimeste huvi oli suur ja igapäevased sõitjad said nädala jooksul kuulata huvitavaid loenguid ning teha kaasa praktilisi ülesandeid.

Lisaks Õpivagunile teevad andragoogikatudengid tänava koostööd Kinobussiga, külastades 10.-16. oktoobrini Eesti erinevaid paiku ning korraldades õpetajatele tasuta meediaalaseid koolitusi.

Huviliste küsimusi oodatakse aadressile [koolitaja@kinobuss.ee](mailto:koolitaja@kinobuss.ee)

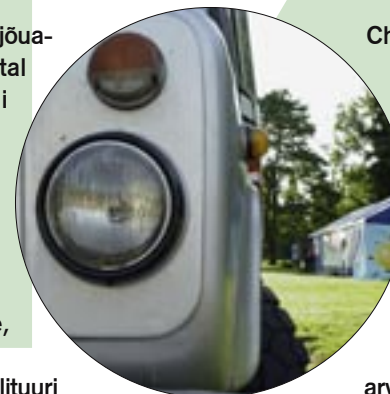
Ootame aktiivset osavõttu! 🌟

## Eesti Televisioon kajastab tervet Kinobussi tuuri

**E**smakordselt jõuavad sel aastal Kinobussi suvetuuri käigus igal õhtul Eesti Televisiooni (ETV) ekraanile ka värsked saated äsja möödunud filmipäevadest – vaadake, äkki näete ennastki!

Kinobussi juubelitööri saatesari "Kinobussi teataja" jookseb ETVs 28. juulist 12. augustini igal hilisõhtul ning saate kordust näeb järgmisel hommikul kell 9.50. Iga saade kestab seitse minutit.

Terve tuuri vältel sõidavad Kinobussiga kaasa ETV režissöör Salme-Riine Uibo ja toimetaja Sven Paulus. Kaamerat hoiavad Kinobussi vanad tuttavad



Christian Johannes Kask ja Märten Vaher.

Saates tutvustatakse väikeste kohtade kohalikku olustikku, antakse pilt sellest, kuidas inimesed elavad ja töötavad. Sekka mahub ka mõne kohapeal suvitava kuulsuse arvamus. Kindlasti jõuavad saatesse ka Kinobussi töötubades valmivad eredaimad animatsioonid ja lühifilmid.

Samuti jagab "Kinobussi teataja" nõuandeid ja kogemusi lektoritelt ning filmiproffidelt. Näiteks Ilmar Raag on lubanud rääkida stsenaariumi kirjutamisest ning Rene Vilbre oma kogemustest "Röövlirahnu Martini" juures. 🌟



## Fotohuvilised!

Tänu fotostuudiale Fotogeen saab sel aastal Kinobussi tuuri ajal esmakordselt kätt proovida mitte ainult filmi, vaid ka fotode tegemisel ning neist fotojuttustuse kokku monteerimisel.

Fotogeen avab kõikides peatuspaikades fotostudio, kuhu kõik huvilised on oodatud pildistama. Parimatest piltidest koostatakse fotonäitus, mis hakkab rändama mööda Eestit.

### Fotogeeni fotostudios saab:

- Õppida fotograafia algtõdesid
- Saada abi parimatest piltidest ja valitud helitaustast digitaalse fotojuttustuse kokku monteerimisel

Mõelge juba praegu, mis on teie kodukohas see, mida peaks pildistama ja mida tahate teistelegi tutvustada! Fotogeeni abiga saate oma Kinobussi tuuri ajal teoks teha.

Meie moto: Kõik meie ümber on fotogeeniline, see tuleb ainult avastada ja oskuslikult pildistada.

Peatse kohtumiseni!

Fotogeeni nimel  
**Sven Tupits**  
fotogeen@fotogeen.com

# Kinobuss Soome!

Kinobussi hea koostööpartner Eesti Instituut Soomes on tänava võtnud eesmärgiks tutvustada Kinobussi ka põhjanaabritele; Kinobuss omakorda aitab tähistada instituudi 10. aastapäeva suurejoonelisega tuuriga Soomes.

“Võimaluse eest teha sarnaselt igasuvisele Eesti-tuurile sel suvel ringsõit ka Soomes, oleme siiralt ja sügavalt tänulikud Soome Eesti Instituudi juhile Mika Keränenile, kes on selleks sealpool lahte ära teinud väga suure töö,” ütleb Kinobussi pealik Mikk Rand.

Tänu Mikale keerab Kinobuss peaaegu kohe Eesti tuuri lõppedes rattad Soome poole ja sõidab laevale. Et järgmise kahe nädala jooksul pakkuda filmivaatamise ja -tegemise rõõmu ka soomlastele.

22. augustist 2. septembrini sõidab Kinobuss mööda Soome maa-kohtades asuvaid koole. Tuuri marsruut läbib näiteks Hämeenlinna, Oulut, Kangaslahtit, Nilsiät, Oittilat ja Tammijärvit.

Kõigis peatuspaikades annab Kinobuss Soome lastele võimaluse filmitegemist õppida – oma peas oleva stsenaariumi kirjutamisest oma käega kaamera hoidmiseni. Teha saab nii mängu- kui animafilmi ning laste kasutada on viis video-kaamerat ning montaaži- ja muu vajalik tehnika. Öhtul näidatakse päeva jooksul valminud filme suurel ekraanil. Lisaks saavad soomlased näha ka Eesti lastefilmi “Röövlirahnu Martin”.

Tuuri eesmärk on lisaks soomlastele ja Soome eestlastele Kinobussi projekti tutvustamise ka Eesti-Soome filmikolleegeide lähendamise.

Kinobussi Soome viimisega tähistab Eesti Instituut Soomes oma 10.



tegutsemisaastat. Seega on tuur ka Soome Eesti Instituudi juubelituur.

Soome Eesti Instituut tegutseb Helsingis juba 1995. aastast ning on üldse esimene Eesti kultuurikeskus maailmas. Instituudi eesmärk on Eesti kultuuri ja kultuuripoliitika tutvustamine Soomes ning samuti kahe riigi vaheliste kultuurisuhete edendamine.

Instituut on keskendunud noortele ning nende teavitamisele õppimisvõimalustest Eestis. ESI teeb koostööd nii Eesti kui Soome kultuuri- ja haridusministeeriumiga ning kultuuri- ja koolituslaste organisatsioonidega. ♣

# Kinobuss läheb sügisel jalgpallituurile

“Väraaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa  
aaaaaaaaa

aaaaaaaaa  
aaaaaaaaav!”  
höiskab televisiooni spordikommentaator, kui jalgpalliväljakul keegi mängijatest palli puuri toimetab. Staadion rökab, õnnelik väravalööja pakatab rahulolust, võtab vastu kaaslaste õnnitlusi ja vallandab võidutantsu, kümned telekaamerad väljaku ümber surisevad, et jäädvustada piinliku täpsusega viimsetki detaili.

Samal ajal istuvad miljonid inimesed televiisori ees ja vaatavad, värvat nähes kargavad nad tugi-toolidelt püsti ja löövad käsi kokku, hetke möödudes näidatakse neile värvat kordusena aina uue nurga alt veel ja veel. Seejärel pannakse pall uuesti mängu ja kogu ring algab uuesti. See on tänapäeva jalgpall, televisioonijalgpall.

Kui aga ühendada omavahel jalgpall ja filmimaailm? Seda mitte ainult seeläbi, et näidata televiisorist vutti, vaid vändata jalgpallist kui nähtusest ja selle ümber toimuvast ka linateos ning tuua see kinoekraanile?

Mis sellest kõigest välja tuleb, võite Kinobussi vahendusel näha



juba eeloleval sügisel, kui buss taas, siis küll ääretult jalgpallihõnguliselt, ümber Eestimaa tuuritab.

Nimelt saab sügisel teoks Kinobussi, Tallinna Saksa kultuuriinstituudi ja Eesti Jalgpalli Liidu poolt korraldatav ühisprojekt, mille raames näidatakse mööda Eestit tiirutades suurel hulgal jalgpallifilme eri riikidest. Kindlasti saab olema huvitav näha, kuidas maailma paeluvaim sportmäng ühildub maailma ühe olulisima meelelahutussharu ehk filmindusega.

Projekt ise on pühendatud 2006. aastal Saksamaal toimuvale jalgpalli maailmameistrivõistluste finaalturniirile. Seejuures reisivad sügisese vutituuri ajal Kinobussiga kaasa ning näitavad peatuspunktides oma oskusi ka Eesti paremad jalgpallurid!

## Kinobuss laiendab piire

Kinobussi vastu on tundnud huvi juba mitmed piiritagused organisatsioonid. Selle töestuseks on selle aasta suvel Soomes toimuv suur suvetuur.

Järgnevad kaks aastat töötab aga Kinobussile tulla veelgi põnevamad ja kogemusterohkemad, sest omavahel on ühendanud jõud ARX-keskus (Arts Centre for Children and Young People) Soomest, organisatsioon “Wheel-works” Põhjallirimaalt ning Kinobuss Eestist. Ühise koostööprojekti nimeks on “Digital Arts Education – a way towards creative eLearning” (Digitaalse kunsti haridus – tee loova e-õppe poole). Kõik

organisatsioonid tegelevad lastele digitaalse kunsti õpetamisega. Kaheaastase projekti vältel käiakse üksteisel külas ja jagatakse mõtteid ning kogemusi. Toimuvad töötoad, kuhu on plaanis kaasata mitmeid lastega tegelevaid organisatsioone ning professionaale. 2007. aastal lõpetab projekti suur rahvusvaheline konverents Soomes Hämeenlinnas ning töötoas valminud teoste näitus ARX-keskuses. ♣

Kuid jalgpalliaktsioone on planeeritud ka Kinobussi seekordsesse ringreisi. Ja mine tea, ehk õnnestub nii mõnelgi teist suvise tuuri ajal mõni vutifilm valmis vändata ning sellegagi sügisese programmi pääseda! Hoidke silmad-kõrvad lahti – eriti Audru, Salme, Taebila, Koeru ja Mustla peatustes – ning küsige lisainfot Kinobussi inimeste käest! ♣

# Ragne Mandri –

filmihuvi sai alguse  
lapsepõlve mänguasjast

“Teises klassis leidsin kapist tema vana mänguasja – toreda riistapuu, kuhu käis sisse filmilint vene muinasjutudega, hooba keerates liikus lint edasi. Seda imet sai vaadata öösel oma toas – seinale tuli riputada valge lina ja tuled tuli ära kustutada,” kirjeldab esimese kursuse lõpetanud Ragne (19).

Jõgevamaalt, pisikesest Vilina külast pärit neiu, kel on selja taha jäänud Laiuse põhikool ja Jõgeva gümnaasium, unistab sellest, et ühe filmi juures kord kõik korralikult klapiks.

“Filmitegija suurim unistus võiks olla võimalikult vabad käed nii loominguliselt kui vahendite osas, kella-värgina töötav meeskond, ühine keel näitlejatega – selle tulemusel saavutada täpselt see või rohkemgi veel kui plaanitud ja seejärel veel panna levisse film, mis jõuaks vaataja meeltesse sellisena nagu meeskond seda nägi. Et film elaks vaatajas ja vaataja filmis,” kirjeldab ta korruga oma unistust kui seda, millest Eesti filmimaailmas puudus.

Et Ragne on alles teel oma unistuste poole, ei kuulu tema filmipagassis veel palju. Siiski on ta saanud maha kahe väiksema etüüdiga ning valmistanud 6,5-minutilise tummfilmi “Eeden”, mida saab näha ka Kinobussi programmis.

“See on autobiograafiline “sotsiaalpoliitiline” teos, mis räägib kolmest väga olulisest tüübist: mees, naine ja ülim jõud (jumal),” kirjeldab neiu, kes ise oli oma filmi stsenaarist ja režissöör. Operaatorina aitas kaasa Mart Ratassepp ja kunstnikuna Eva-Maria Gramakovski. Näitlejatöö tegid Heigo Teder, Kaia Skoblov ja Margus Stalte, keda kõiki Ragne vastutulelikkuse eest väga tänada tahab.

# Rasmus Merivoo –

ohverdas filmi nimel oma köögimööbli

Rasmus Merivoo (21) on kahtlemata sellekevadiste tudengifilmide kõige värvikam kuju – nii otseses kui kaudses mõttes. Tema film “Mis värvi on armastus?” tekitas filmiesitlusel roidunud saalis parajat elevust nii süžee ja puändi kui värvide mängu poolest.

Teades, et film oli tehtud paviljonivõtetal, samadel tingimustel, mis teistelgi, tekkisid peale esmast valmistust küsimused tehniliste võimaluste kohta. “Midagi laenutada ei saanud, kuna kõik oli vaja kollaseks värvida. Viimases hädas tassisin paviljoni oma köögimööbli ja gramofoni,” räägib noor filmimees ja lisab, et mõlemad läksid võtete käigus katki, “Tükk aega vedelesid nõud põrandal ning plaate pole siiaaani võimalik millegagi kuulata.”

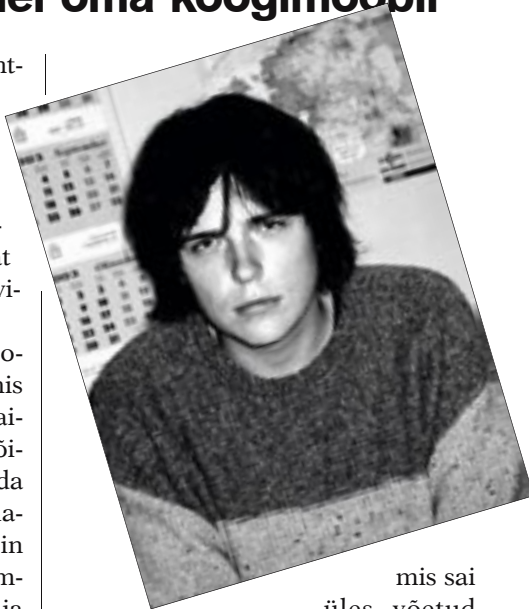
Aga ta ei tundu kaotatud asjade pärast sugugi kurb olevat. Pigem ütleb, et filmi võtted olid meelelt toredad. Ning avaldab, et armastusest rääkivast filmist oli ka otsest kasu – filmi kunstnik ja operaator tegid nii tihedat koostööd, et panid leivad ühte kappi.

Rasmus ise tundis suure armastuse jõudu ilmselt juba enne sündimist, sest Eesti poiss on sündinud tegelikult Venemaal Kaliningradi oblastis – ajal, mil tema isa seal aega teenis. Koolis on ta käinud aga Eestimaal, Kuusalus.

## Loomaiafilm montaažiperioodis

Värvilise armastuse filmi idee tuli noormehele aga väga proosalisel põhjusel: “Värv, millega kõik toas olnud esemed üle värvisime, jäi üle loomaiafilmist, kus sai üle värvitud karupuuride juures oleva angaari fassaad. Tänu sellele värvile tuligi mõte teha just selline film,” ütleb ta.

Loomaiafilm ehk film pealkirjaga “Kohvikusse ja loomaaeda”,



mis sai üles võetud küll varem, on seni veel montaažiperioodis. “Puuma ihkas meie karvast mikrofoni ära süüa ning et filmi jaoks kitse pabuldama saada, tuli looma tund aega vaheldumisi sööta ja masseerida. Lõbus oli,” meenutab režissöör oma esimese pikema filmi tegemist ja lisab, et filmis on nii lapsi kui loomi ehk kõike seda, mida targemad filmitegijad mugavuse mõttes väldivad.

## Lõputöö stsenaarium kirjutamisel

Filmiaktivistil on varem valminud kalinatõed “Õnnetu Urmas”, “Kink” ja “Kaberneeme ninja”. Oma aega on ootamas juba uus, ülikooli lõputööks saav film, millele Rasmus parajasti stsenaariumit kirjutab. Mis saab pärast kooli lõppu, ei taha ta ennustada, aga ühes on kindel: “Kindlasti teen filme ja muusikat nii palju kui võimalik, hoidke silmad ja kõrvad lahti!” lubab ta.

“Tohutult suur tänu kõigile kes filmitegemisele kaasa aidanud on ning aidake ikka kui küsitakse. Kust see vaene üliõpilane ikka muidu saab...” julgustab Rasmus inimesi vaatama noori teathtelisi inimesi positiivse pilguga. 🌟

Kolga-Jaanist pärit Mihkel Ulk (21) sai sel aastal ülikoolis maha Arvo Valtoni novellil põhineva lühifilmiga “Jänesed on purjus valge ristiku lõhnast”, enne selleni jõudmist oli ta Lähte ühiskooli koolilehe Sapienti Sat peatoimetaja.

Mihkli juhitud leht oli ta enda sõnul mässumeelne ning populaarne. “Me rääkisime asjadest teravalt ja ilustamata, mistõttu oli meil mõningaid sõnelusi kooli juhtkonnaga,” ütleb ta. Tundub, et rahulolevalt. Ja ei jäta mainimata, et 2003. aastal tunnustati leht riigi parimaks koolileheks.

Siis tundis Mihkel, et on aeg otsida midagi uut. Sõber Taaviga võeti ette amatöörfilmide tegemine, olles ise neis nii stsenaaristideks, režissöörideks kui peaosalisteks. Ainult operaatoritöö jaoks oli vaja appi teisi sõpru. “Kui film valmis sai, kleepisime terve kooli plakateid täis ja korraldasime tasuta kinoseansse,” räägib ta.

## Tele või kino – see on küsimus?

Mõnikord kaasati fantaasiarikastesse, kosmiliste mõjutustega filmidesse ka teisi kaasõpilasi ja õpetajaidki. Ühes massistseenis osales kord kogu kool. “Sel ajal saingi pildiga mängimise pisiku külge. Ma lihtsalt armastan kaameraid!” jutustab Mihkel.

Meediaklassis õppinud noormees tunnistab, et on hingelt suur meediahuviline ning tema paradoks seisneb selles, et tema jaoks on raske valida televisiooni ja kinofilmi vahel.

Igatahes teab ta, et kuulugu film ükskõik kumba kategooriasse, oluline on, et vaataja saaks selle üle ise otsustada ning film ärgitaks teda edasi mõtlema. “Film ei tohiks olla näpuga näitaja, mis on õige või mis vale. Mulle meeldib kinos ise mõelda. Saada erineval kujul informatsiooni, seda analüüsida ja siis seisu koht võtta,” ütleb ta.



# Mihkel Ulk –

## jõudis filmi läbi mässumeelse koolilehe

## Praktikat Sleepwalkersilt

Oma ülikoolis tehtud tööde koha pealt jääb ta ootamatult tagasihoidlikuks. “Ülikoolis olen katsetanud mõne filmiklipi teha, kuid need on jäänud kooliseinte vahele, võtan seda kui õppeprotsessi,” ütleb ta. Ja soostub veidi pikemalt peatuma vaid tänavu valminud lühietüüdi “Jänesed on purjus valge ristiku lõhnast”.

Valtoni novelli ekraniseeringuks sai ta julgustust oma õppejõult Jüri Sillartilt. “Soovin lihvida oma oskusi

töötades näitlejatega. Kaotada ära tegevuspaik ja tegelased – vaadata ainult lugu. Seda etüüdi tehes õppisin kohutavalt palju, üldse olen ma arvamusel, et ise tehes õpib palju rohkem, kui ainult koolipinki nühkides,” mainib ta.

Paar viimast aastat on ta kätt harjutanud ja kogemusi korjanud ka PÖFFi tudengifilmide festivalil Sleepwalker’s vabatahtlikuna abistades. Eestlaste peamiseks probleemiks peab ta seda, et eestlased ei taha vaadata eesti filmi. 🌟



**E**nd oma poisiliku olemise pärast plikaks nimetav Birgit (20) peab oma elu õnnestunuimaks otsuseks arvutiajanduse õppimist, mis sai sissejuhatuses filmikooli astumisele.

“Mul polnud võimalik filmi õppima minna, sest tol aastal lihtsalt ei võetud õpilasi vastu soovitud erialale. Pidin aastakese ootama ja otsustasin minna IT-kolledžisse,” selgitab Birgit valikut.

Arvutid, arvutimängud, filmid ja multikad said tema elus domineerivaks Kuusalu keskkooli 10.klassis. „Veetsin öid ja kuid arvuti taga kas mängides või filme vaadates. Laenasin sõbralt veebikaamera ja tegin kodus animatsioone. Mu unenäodki olid plastiliinimultifilmid, mis järgmistel päevadel leidsid visuaalse lahenduse juba ärkveloleku perioodil,” kirjeldab neidis oma huvi.

### Kolm lühifilmi

Lisaks 2,5-minutilisele nukuanimatsioonile „Alien attack“, mis räägib

sinisest kassist, kelle röövis inetu kollane tulnukas, on tal valminud ka 5-minutilised “Pastane mokk” ja “Ninanokkija apelsin”, millest üks räägib mehest, kes tarbib liiga palju hambapastat ning teine on eksperimentaalfilm, mis animeerib näitlejat nagu nukku, kasutades veidraid helisid ja optilisi pilte.

Esimese töö kohta ütleb autor ise: “Selline tobenaljakas plastiliini käkerdisfilm.” Teist peab heaks humoorikaks amatöörfilmiks, kuid kolmanda filmi üle on ta juba uhke. “Töömahukas ülesanne sai lahendatud ja tulemus tuli minu arvates ilus. Aega nappis ja sisu jäi lonkama. Aga pole hullu, esimese kursuse kohta täitsa tubli töö,” kiidab ta end ja oma meeskonda, eesotsas kunstnik Reet Nurmsalu ja operaator Cristian Johannes Kasega.

“Leian, et mul on annet visuaalse pildi kujutamisel – tunnetan selle ilu ja sisu. Hetkel olen küll režissööri kandidaat, kuid operaatori töö on minu jaoks põnevam. Samas tekib mul ka vajadus lugu jutustada ja seda pildiga kooskõlastada. Ma ei usu, et suudan öelda kes minust tuleb. Pean veel katsetama ja õppima, et avastada oma tugevusi ja nõrkusi,“ analüüsib Birgit ennast.

### Eesti filmiinimesed söövad ise end tühjaks

Eesti filmimaailma peamiseks probleemiks peab ta raha. Kuna filmid ei tasu end ära tehakse neid vähe ning püütakse panna kõigesse kõike. Ühelt poolt välistab see tema sõnul eksimisevõimaluse ehk kui aastas valmib kaks mängufilmi ja üks neist põleb läbi, siis on pool kadunud. “Teisalt tekitab see situatsiooni, kus filmimehed/naised söövad ise end tühjaks. Valmivad mingid monstroomid, mis on tegijatele armsad ja vaatajale arusaamatud,” ütleb ta.

Ja kiidab uudset digitaalmaailma ning Kinobussi, mis annab lastele-noortele võimaluse oma fantaasiakompekside realiseerida vabalt, ilma rahale mõtlema. Birgit on ka ise üks Kinobussi töötoa juhendajaid. 🌟



# Balti filmi- ja meediakolledž

**T**allinna ülikooli ja Eesti Filmi Sihtasutuse koostöös sündis mõni aeg tagasi Balti filmikooli projekt. Nüüdseks on projektist saanud reaalsus, millele on oma öla alla pannud ka kultuuriministerium, Eesti Televisioon, Eesti kunstiakadeemia, Concordia Audentes ülikool ja Eesti Filmiprodutsentide Liit.

Rahvusvahelise filmikooli eesmärgiks on edendada filmialast haridust ning õpet. Selle nimel hakkab kool õpetama režii, kinematograafia ja valgustamise, stsenaaristika, monteerimise, produtseerimise, helirežii ning animatsiooni eriala.

Koolis saab omandada nii bakalaureuse- kui magistrakraadi. Esimest eesti, teist inglise keeles, sest magistriõppesse oodatakse huvilisi kõigist Balti riikidest ja ka mujalt maailmast. Eelduseks bakalaureusekraad filmi või meediaga seotud erialal või töökogemus vastavas vallas.

Balti filmi- ja meediakolledžis saab olema kaks osakonda: filmiõppe ja meediaõppe osakond.

Meedia osa hõlmab endas televisiooni tutvustust ja teleajakirjanduse õpet. Õppekavad baseeruvad Concordia audiovisuaalse meedia ning Tallinna ülikooli filmi õppekavadel.

Kõigil sisseastujatel tuleb sooritada sisseastumiseksam. Kool on kohustatud vastu võtma võrdse arvu üliõpilasi igast Balti riigist.

Õppida saab nii riigieelarvelistel kohtadel kui riigieelarvevälistel, mille õppemaks on 2000-3000 eurot.

Kursuste komplekteerimisel võetakse arvesse Balti riikide filmisektori tööjõu vajadust, mis on praegustel andmetel 42 uue õppijaga aastas, 2 õppijat igast riigist 7 eriala kohta.

Koolis püütakse panna rohkem rõhku praktikale. Eelmisel suvel Eesti Filmiprodutsentide Liidu ja

filmilevitajate seas Eesti Filmikooli töögrupi poolt läbiviidud uurimuse tulemusena selgus, et just seda kipub noortel filmitegijatel nappima.

Nagu mujal Euroopa filmikoolides kombeks moodustatakse õpperühmad, kes tegelevad praktiliste ülesannetega.

Õppe tulemusena peaks Balti audiovisuaalne tööstus täienema ja paranema professionaalselt koolitatud inimeste võrra. Kool soovib hakata pakkuma ka lühi- ning täiendkursusi proffidele.

Kooli eesmärgiks on saada Balti riikides peamiseks filmialase õppe pakkujaks, kasutades selleks regiooni ressursse ja professionaalide oskusi ning teadmisi.

Rahvusvaheliselt oodatakse huvilisi õppima ja õpetama ka mujalt maailmast.

Esimesed õppijad võetakse kooli vastu 2006. aasta sügisel. 🌟

## Birgit Demidova – näeb arvutianimatsioone isegi unes

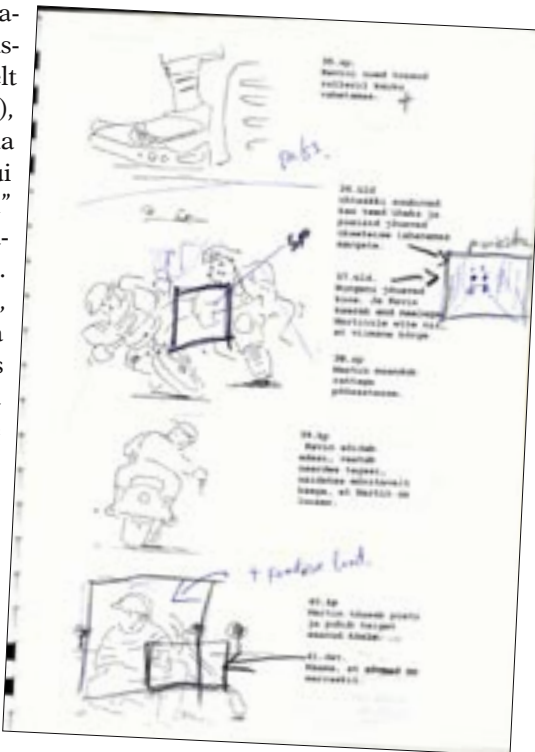
# Lihtne ja vajalik storyboard

Filmi tegemine on suur, kuid naudingut pakkuv ettevõtmine. Enne kui filmi kaameraga võtma hakatakse, tehakse ära hulk mõtte- ja paberitööd, milleta ei saa hakkama ükski režissöör. Iga film saab alguse ideest, mis kirja pandult moodustab stsenaariumi. Kui stsenaarium on lõplikult kinnitatud, hakatakse filmile tegema storyboard'i. Storyboard tuleb ingliskeelsest sõnast ja tähendab loo või mõtte lahti seletamist joonistuste abil. Vajalik on see nii režissöörile kui ka tema võttegrupile, et loost saadaks ühtemoodi aru. Ka Eesti täispikkadel filmidel on olemas oma storyboard'id. Nii õnnestus meilgi saada "Röövlirahnu Martini" režissöörilt René Vilbreilt filmi jooniskavand.

Storyboard'i tegemisel peaks ära õppima mõningad mõisted. Näiteks peaks iga režissöör oskama vahet teha kaadri suurusel. Kinokasutatavatel põhilistel neljal kaadrit: **suur plaan** (SP), mille keskmeks on asi, mida soovite rõhutada. Näiteks kui vaadata "Röövlirahnu Martini" storyboard'i, siis suures plaanis on tegelased või ka 34. kaadris jalg. **Keskplaan** (KP), mis algab inimese peast ja lõpeb vöökohal. Keskplaanis on kõige parem edasi anda kõnet, seepärast kasutatakse seda ka rohkelt televisioonis. Parim näide keskplaanist on kaader 41, kus peategelane on pildil vaid pooleldi. Järgmisena **üldplaan** (ÜP), kuhu jääb objekt koos ümbritseva keskkonnaga. Näitena kõrvalolevast storyboard'ist saab võtta joonistuse, mis on lisatud

kaadri 37. Ja neljas ning viimane antud nimistust on **detailplaan** (DP), kus kaadris on üks ese väga suurelt. Näiteks kaader 41, kus kaadris on Martini marraskil sõrmed.

Nende suuruste järgi tuleb oma lugu lahti joonistada. Soovitatav on järjestada ja nummerdada omavahel erineva suurusega plaane, sest nii saab film tempokam ja ka vaatajal on mõnusam lugu jälgida. Piltide kõrvale tuleb panna kaadri suurus. Et neid mitte tervenisti ja pikalt välja kirjutada kasutatakse lühendeid (SP, KP, ÜP, DP). Lisaks peab ka kaadri juurde lahti kirjutama märksõnadega kaadri sisu ja ka jutu, mida tegelased omavahel räägivad. Piltide juurde võib alati teha märkmeid.



Nagu ka kõrvalolevast storyboard'ist näha, tabab inspiratsioon režissööri alati kõige ootamatul hetkel ning tuleb ette sodimist, mis on ka täiesti lubatud. Kõik oluline, mis filmi puudutab, tuleb üles märkida. Juurde võib veel lisada, kas kaader on liikuv ja kui, siis kuhu suunas. Lisaks märgitakse storyboard'i üles ka lisatehnika, mis konkreetseks kaadriks vajalik. Näiteks kaadris 30 on vaja läinud relse (miniraudtee kaameraga sõitmiseks) ja kraanat (minikraana, millega saab filmida kõrgelt).

Storyboard'i tegemiseks ei pea olema maalikunstnik. Oluline on, et tead, mida tahad ja kuidas seda saada. Ning nii tuleks see ka üles joonistada. Tegelasesteks võivad olla kriipsujukud, kuid oluline on et sinu võttemeeskond sellest aru saaks. Nii lihtne see ongi. Vaja on vaid viitsimist ja kannatust. Kui loetud jutust jäi midagi meelde, siis haara aga pliiaats ja pane oma idee paberile.

Mõnusat storyboard'imist! 🌟



## Röövlirahnu Martin

PEAFILM

*"Kui sulle keegi ei meeldi, siis tuleb tema tossudesse pissida"*

Filmi, mis pidi algselt kandma pealkirja "Kass-poiss", pidi esmaste plaanide kohaselt üles võtma **Tiit Ojasoo** ning produtsseerima **Kris Taska**. Ojasoost loobuti **Rene Vilbre** kasuks ning Taska jäi kaasprodutsendiks. Stsenaariumi autor on **Mihkel Ulman**.

Filmi peaosalistes valiti välja umbes 200 kandidaadi seast. Selleks käis võttegrupp koolides, näiteringides ning otsis ka tänavatelt. Kaks peaosatäitjat – Martinit kehastav **Madis Ollikainen** ja Marta osatäitja **Kadi Sink** – leiti Tallinnast Rahu-mäe põhikoolist; **Andry Žagars** on pärit Kehrast. Viimane on tõdenud, et peale filmi tegemist on tal kindel soov saada näitlejaks. Lisaks osalevad filmis **Ott Sepp**, **Piret Kalda**,

**Maria Avdjushko**, **Jaan Rekkor**, **Lembit Ulfsak** ja **Juhan Ulfsak**.

Koguperefilm räägib kohanemisraskustega poisist Martinist, kes kolib emaga uude kohta elama. Martinil on komme alatasa kõikvõimalikesse jamadesse sattuda ja just viimasel koolipäeval, kui ema talle südamele paneb, et ta vähemalt täna ühtki pahandust ei teeks, läheb kõik valesti. Martinile meeldib koolidirektori tütar Marta, aga tüdruk meeldib ka kooli kõige popimale poisile Kevinile, kellel on uhke roller. Viimases hädas tuleb Martinile appi riukalik võlurkass Nitram, kellega koos põnevatesse ja pöörastesse seiklustesse satutakse.

Cannes'i filmiturul linastunud "Röövlirahnu Martinile" on teinud muusika **Kaspar Jancise** bänd "Kriminaalne elevand". Sama muusikaline kollektiiv tegi muusika ka Kinobussi dokumentaalfilmile. 🌟

## Frank ja Wendy

Neli aastat tagasi jäi **Priit Pärnal** Hispaanias, Valencia kunstiakadeemias loenguid pidades aega üle. Ta läks mereranda. Meri oli rahulik ja mõttetegevusest sündisid Ameerika superagentid: lillkapsaajuga Frank ja tundetu Wendy. Agentide ülesandeks said kahtlasemal missioonid veel kahtlasemas paigas nimega Estonia. Vikerkaar vajas sirgu tõmbamist, kurjuse telg painutamist, natsipäkapikkude globaalmahhinatsioonid sekkumist.

Eestis allkirjastas Pärn töölepingu Eesti Joonisfilmiga. Parasjagu oli käsil Karl Marxi ja Marilyn Monroe kohtumisest rääkiv müstifikatsioon "Karl ja Marilyn". Pärn pani paika tüübid, joonistas kaadripildistiku ning pöördus noorte kolleegide **Priit Tenderi**, **Ülo Pikkovi** ja **Kaspar Jancise** poole. Ühiselt leiti, et lühifilmi tiitrite lühisuse tõttu tuleks kollektiivses töös varjuda pseudonüümi **David Snowman** taha.

2003. aasta sügisel avati PÖFFi animafestival Animated Dreams sarja esimese filmiga "Hungerburger". Aastaks 2005 oli meestel valminud juba seitse filmi ning PÖFFi soovil hakati neid liitma täispikaks linaloooks "Frank ja Wendy". Täispika versiooni valmimisel võeti kate ka pseudonüümilt.

"Frank ja Wendy" on noppinud auhindu ja preemiaid nii Eesti siseselt kui väliselt. Sel aastal on ta saanud Eesti Kultuurkapitali preemia aasta parima animafilmi eest, Eesti Ekspressi kultuurilisa Areen aasta-preemia ja päeva parima filmi tiitli Eesti Filmi Päevadel. Lisaks võitis ta Tšehhi rahvusvahelisel animafilmi-festivalil AniFest parima auhinna telefilmide ja -seriaalide kategoorias. Žürii kommentaar oli: "Naersime end ribadeks – üllatav, anarhistlik, räme ning hariv – ei mingeid piiranguid. Paljastab kõik kommunistlikud saladused. Postsovjetlik eneseteraapia." 🌟

VALIKULISED PEAFILMID

- “Frank ja Wendy” (loe lk 13)
- “August 1991” (loe lk 22)
- “Kohtumine tundmatuga” (loe lk 22)
- “Stiilipidu” (loe lk 14)



## “Stiilipidu” ehk film naistest, mille tegid mehed

15. aprillil jõudis kinodesse Peeter Urbla mängufilm “Stiilipidu”. Humoorikas draama kolmest tegusast naisest, kes pärast töö kaotamist üheskoos kostüümilaenutuse loovad.

Inimeste riietamise kõrval teevad Alice (Maarja Jakobson), Ada (Anne Reemann) ja Jana (Evelin Pang) midagi unikaalset: avavad nende olemust ja ergutavad fantaasiaid. Samal ajal avanevad naised ka ise ning tekkiv sõprus aitab neil üle saada teele kerkivatest raskustest. “Stiilipidu” keskendub naise vaatepunktile, tunnetele ja eneseleidmisele lähisuhetes ning tänapäeva ühiskonnas.

Valentin Kuigi stsenaariumil põhineva filmi kaasstsenaristid on Peeter Urbla ja inglane Mo Blackwood, operaator Mait Mäekivi, kunstnik Inessa Josing ja peaproduktent Anneli Ahven.

Filmi kõrvalosades on Karol Kuntsel, Meelis Rämmeld, Marika Vaarik, Toomas Urb, Hannes Kaljujärv, Marta Vaarik jpt.

Filmivõtteid peeti kokku neljakümnes erinevas paigas. Valdav osa tegevusest leidis aset suvel Tselluloosi kompleksis, kuhu oli ehitatud omalaadne filmipaviljon, mis mahutas kõik filmitegemiseks tarviliku. Mängufilmi finaali – suur stiilipidu – võeti üles Järlepa mõisas. Viimased võtted tehti aga talvel, mistõttu film alles 2005. aasta kevadel ilmavalgust nägi. ❄️

TUDENGIFILMID

**Ninanokkija apelsin**  
2005, 5 min.

Rež. Birgit Demidova  
“Kristo Kristo on noormees, kes elab oma väikeses ühetoalises korteris. Rumalus on täitnud tema aju, saamatus kärpinud ta võimeid ja arukus asendunud arutusega – Kristo Kristo on loll ninanokkija. Kristo Kristo istub laua taga ja veeretab oma sensuaalset apelsini. Filmi on läbi põimunud närvilise komöödia, pentsiku õuduse ja pisut parodeeriva maa ilmalvalu stiililiste omadustega. Totakas lause, aga eks selle filmi sisugi ole selline. Tobenaljakas maailmalvalu umbmääraste seinade ja laega ruumis elavast inimesest, keda hirmutavad tema enda nokitud ninakollid ja tugevam, suurem jõud, mis on tegelikult tegelane ise.

**Eeden**  
2005, 6, 28 min.

Rež. Ragne Mandri  
Tegu on alternatiivversiooniga piibliloole Eedeni aia, mis käsitleb tänaseni eksisteerivat mehe-naise suhet jumalaga ja nende tasakaalutut olekut. Religioossusega pole siin mingit pistmist. Osades: Heigo Teder, Margus Stalte ja Kaia Skoblov.

**Mis värvi on armastus**  
2005, 19 min.

Rež. Rasmus Merivoo  
Kollases ajalehes töötav fotograaf värvib kõik teda ümbritseva kollaseks, sest ta on õnnelik. Kui aga saatus hakkab oma veidraid mängima,

tuleb mehel uuesti värvipott kätte võtta ning mõistatada, mis värvi armastus tegelikult on. Osades: Uku Uusberg, Kristel Elling, Jim Ashilevi, Garmen Tabor jt.

**Jänesed on purjus valge ristiku lõhnast**  
2005, 5,25 min.

Rež. Mihkel Ulk  
Lühietüüd kahest lapsest, kes karjamaale päevitama minnes satuvad ägedasse vaidlusesse. Ise seda aimamata, lahkuvad lapsed karjamaalt täiskasvanutena. Näitlejad: Kaili Viidas ja Veljo Reinik.

ETV ESITLEB – EESTI LOOD

**Kinobuss – Kino koju kätte**  
2005, 27 min.

Rež. Mikk Rand  
Kinobuss on vormiliselt retrohõngulise rändkino elustatud vorm, kus grupp noori filmitegijaid ja tudengeid sõidab Eestimaa ringi, et propageerida kodumaist filmi ja tutvustada kaasaegse “pildikirja” võimalusi tehnoloogiliste uuenduste abil. Läbi filmi peategelaste entusiastliku ellusuhtumise ja kinoteadmiste jagamise jälgime Kinobussi filmiloo kulgemist – roadmovie’likku jutustust kino võimalustest pisikesel territooriumil (Eestis), kus majanduslikult olulisemaks teguriks on kultuur. Kinokultuur.

**Laulurahvas**  
2004, 26 min.

Rež. Andri Luup  
Laulurahvas on dokumentaalfilm laulupeost ja

kahest eri vaatenurgast sellele suursünnumusele. Ühed pooldavad, teised on kriitilised. Vanad kiidavad, noored laidavad. Traditsioonilisele koorilaulule vastandub kaasaegne räpp.



**Elluastujad**  
2004, 27 min.

Rež. Liina Triškina  
“Elluastujad” on kahe pisut problemaatilise 18-aastase tüdruku intiimne ja tempokas filmipäevik. Nele ja Anneli on lahutamatud sõbrannad – üks on radikaalsevõitu pungi-tüdruk, teine keskmisest kenam poistelemmik. Nende erinev sotsiaalne taust ei ole sõprusele takistuseks. Nad tunnetavad selgelt Eesti muutuva ühiskonna kihistumist ja muid kitsaskohti. Nad on arukad, kuid nad ei kuuletetu. Nad on energilised ja avatud ning alati kõva häälega oma arvamust kuulutama. Nad elavad täiel rinnal, mõtlemata liigselt homsele päevale.

**Kaetajad**  
2004, 27 min.

Rež. Priit Valkna  
Kaetamine, kui väga levinud uskumus elab edasi Luutsniku inimeste teadvuses ja on osa argipäeva ohtudest. Dokumentaalfilm “Kaetajad” viib meid otse sündmuste keskele. Film algab episoodiga, kus Võrumaale saabunud võttegrupp külastab kohalikku posijat, kes “linna-

meestele” kaetamise vastase kaitse peale paneb. Nüüd on filmiseltskond valmis kohtuma ohtliku teemaga ja alustama oma uurimusretke.

**Hunt**  
2003, 27 min.

Rež. Priit Valkna  
Luutsniku külas Haanjamaal elab mees nimega Heino Hunt. Elab üksi keset laant, iidse Liivimaa südamel libahuntide kodumaal. Külarahvas hoiatab külasse sattunud võõraid mehega kaupa ja koostööd tegemast, sest tal olevat vigurid sees - temaga seostatakse nii mitmeidki mõistatuslikke kriminaalseid juhtumeid. Mõned suhtuvad Heinosse vaenulikult, mõned kartlikult, mõnede jaoks on ta lihtsalt üks naaber. Ühte teatakse Luutsniku külas kindlalt – Heino käivat libahundiks. Film on võitnud Komi XI Rahvusvahelisel Soomeugri telefilmide ja -saadete festivalil – parima režissööri preemia ja teleprogrammide ning telefilmide festivalil “Amber arch” (“Merevaigu kaar”) – peapreemia.



**Sõjapealik**  
2004, 27 min.

Rež. Riho Västriku  
Filmi tegelasteks on seltskond inimesi, kes 21. sajandil püüavad samastada muinasaja eestlastega. Tarvitades ajakohaseid relvi, tööriistu, rõivaid ja

ehteid adutakse tuhande aasta taguste esivanemate elu füüsiliselt. Üheks peategelaseks on nahakunstnik Lennart Mänd. 37-aastane Mänd on Eesti kunstiakadeemia nahakunsti osakonna dotsent, kes alates 90ndate keskpaigast juhendab üliõpilasi. 90ndate lõpust sai Männist ka muinasajase sõjasalga vanem. Oma kahestumist 21. ja 11. sajandi vahel põhjendab ta identiteedi otsingutega.



**Sensatsiooniline Tartu kevadbänd**  
2004, 29 min.

Rež. Madli Lääne  
Läbi revolutsioonilise punkmuusika propageerivad bändiliikmed säästlikke eluviise ja osutavad tarbimisühiskonna puudujääkidele. Arutu tarbimise alternatiiviks pakub Kevadbänd loomingulist eneseväljendust.

ANIMATSIOONID

**Mirjam mängib peitust**  
2005, 5 min.

Rež. Priit Tender  
Hirmul on suured silmad! Kui isa ja ema parandavad õuel autot, hakkab Miriam väikevenna ja kanaga peitust mängima. Kana peidab end kohverisse, mis aga kogemata kombel sahvrisse lukustatakse. Kui aga ümberläänud ketšupipudel põrandale “verised” jäljed jätab

ja sahvrist äkki koledat häält kostma hakkab, on Miriamil ja väikevennal hirm nahas. Õnneks läheb lühikesse võitluse järel kõik õnnelikult.



**Porgand**  
2003, 7 min.

Rež. Pärtel Tall, Priit Tender  
Jänesel pole porgandit. Jänesel on köht tühi. Lumememmel on porgand. Lumememmest saab tagaaetav. Porgand on see, mis ühendab loo tegelasi. Saabuv täiuslik kevad näitab, et Lumememm ei olegi lumememm ja tüliporgandist saab lepituse märk.

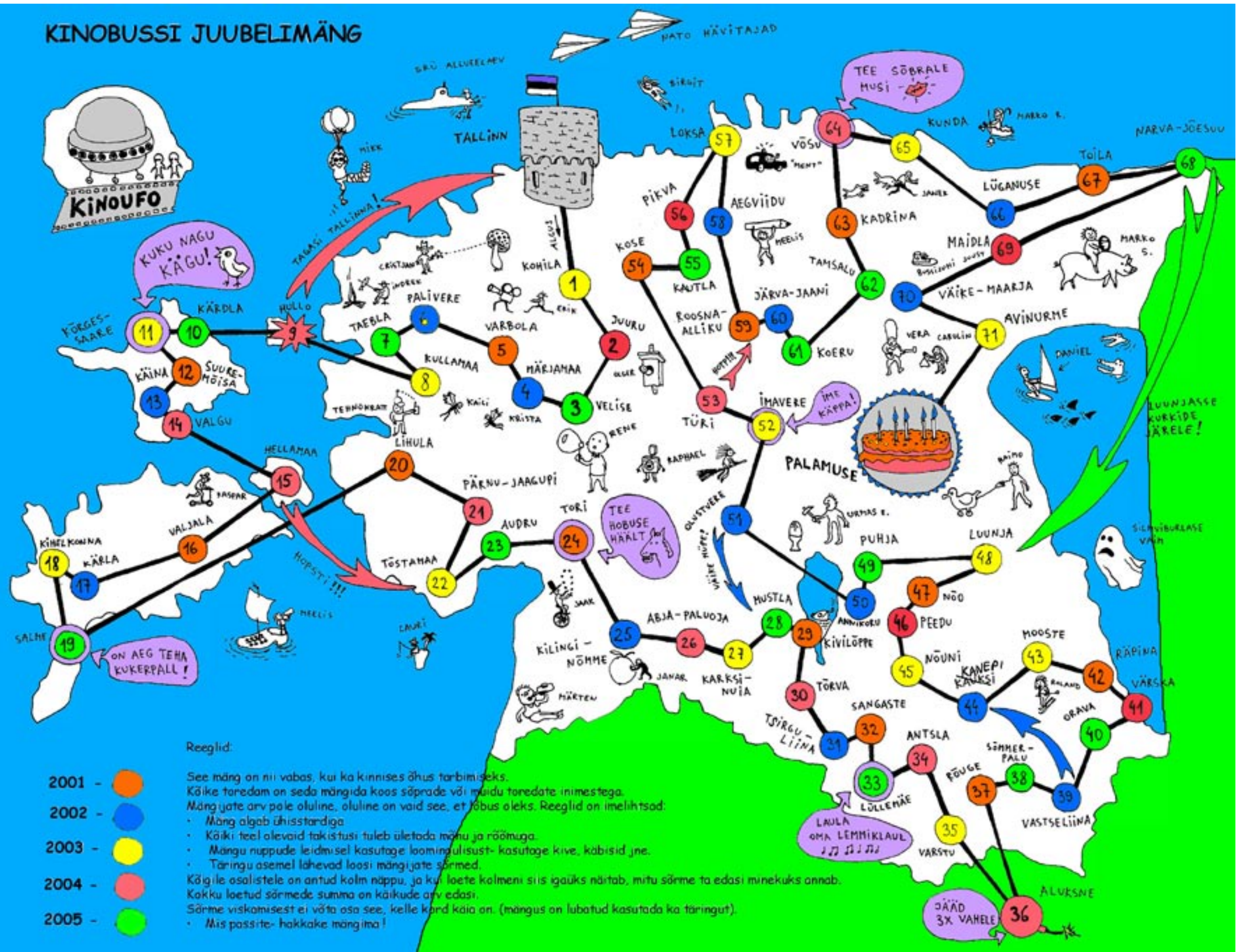


**Laud**  
2004, 10 min.

Rež. Jelena Gírlin, Mari-Liis Bassovskaja  
Vivat, crescat, floreat vagina!  
Nukufilm Rozast, kes on sünnitanud palju lapsi ja kõik erinevate meestega. Peategelane Rrita on tema noorim tütar, kelle saatuseks on sarnaselt oma emale – valu ja vaevaga laste ilmale toomine. Kuidas ja kas ta saab naiseks olemise ning üldse maailmaga hakkama?



# KINOBUSSI JUUBELIMÄNG



**Reeglid:**

- 2001 - ● See mäng on nii vabas, kui ka kinnises õhus tarbimiseks. Kõike toredam on seda mängida koos sõprade või naidu toredate inimestega.
- 2002 - ● Mängijate arv pole oluline, oluline on vaid see, et lõbus oleks. Reeglid on imelihtsad:
  - Mäng algab ühisstartiga
  - Kõiki teel olevaid takistusi tuleb ületada mõnu ja rõõmuga.
  - Mängu nuppude leidmisel kasutage loominguilisust- kasutage kive, käbisid jne.
  - Täringu asemel lähevad loosi mängijate sõrmed.
- 2003 - ● Kõigile osalistele on antud kolm näppu, ja kui loete kolmeni siis igauks näitab, mitu sõrme ta edasi minekuks annab. Kokku loetud sõrmede summa on käikude arv edasi.
- 2004 - ● Sõrme viskamisest ei võta osa see, kelle kord käia on. (mängus on lubatud kasutada ka täringut).
- 2005 - ● Mis possite- hakkake mängima!

DOKUMENTAALFILMID



**Parema elu nimel**

2005, 52 min.

Rež. **Märt Sildvee**

Ravimitootjad reklaamivad antidepressante kui imetablette, mis annavad tagasi elutahte, toovad välja kriitilisest seisundist ning tõstavad töövõimet. Nende reklaam kannab sõnumit "edukus ja kvaliteetne elu". Märt Sildvee dokumentaalfilm „Parema elu nimel“ uurib lähemalt, mida tähendab elada medikamentide mõju all.



**Palju Õne**

2004, 48 min.

Rež. **Urmass E. Liiv**

Kolm erinevast sotsiaalselt kihist pärit noormeest tähistavad oma kaheksateistkümnendat sünnipäeva. See on põlvkond, kes sündis Nõukogude Liidus perestroika esimesel aastal ja saab täisealiseks ajal, mil Eestis peetakse euroreferendumit. Millist elu elavad nad tänases Eestis? Paralleelselt sünnipäevapeoga näeme poiste endi ja nende sõprade poolt filmitud igapäevastseene. "Palju õne" on maineka Eesti dokumentalisti Urmass E. Liivi uusim töö, mille ühe eripärana olgu märgitud, et suure osa

materjalist on võtnud üles filmi tähelepanu objektid ise.

**Buss**

2004, 58 min.

Rež. **Laila Pakalnia**

Dokumentaalfilm kadu- vast reaalsusest. Buss kui ratastel ruum, mis liigub läbi teise ruumi, kui ajutine pelgupaik, kodu erinevast rahvusest ja sotsiaalsetest ühiskonnakihtidest inimestele. Bussi Tallinn – Kalinigrad reisjad peegeldavad asjaolu, et ajad pole enam endised nagu Nõukogude Liidus ega saa olema ka lähitulevikus Euroopa Liidus.



**Äraoldud päevade summa**

2005, 52 min.

Rež. **Marianne Körver**

Dokumentaalfilm valmis Eesti Televisiooni, SVT ja Exitfilmi koostöös Eduard Tubina 100-ndaks sünniaastapäevaks. Rahvusvahelise mainega eesti sümfoonik Ed.Tubin (1905 Tallinn -1982 Stockholm) viibis olulisema osa oma elust kodumaalt eemal, sõjapõgenikuna, kinnises pagulaskonnas. See on film muusikast ja jõulisest loovisusest, kes hoolimata saatuse keerdkäikudest kirjutas vaikelus kümme sümfooniat ja muutus küllaltki keeruliseks sümboliks ühele väikerahvale.



**Potisetod. Teine tulemine**

2004, 50 min.

Rež. **Peeter Urbla**

Dokumentaalfilm viie potiseto tsura lustakast teekonnast hobuvankritel läbi Setomaa Tartu Hansalaadale - koos lõotsa ja hansanapsuga.

**Kaali saladus**

2003, 52 min.

Rež. **Urmass E. Liiv**

"Kaali saladus" on populaarteaduslik dokumentaalfilm, mis lahkab igakülgelt Eesti ereda loodusmälestise Kaali meteoriidi Maale kukkumise lugu. Mõne tuhande aasta eest kukkus Saaremaale suur meteoriit. Meteoriit lagunes atmosfääris tükideks, mis maapinnaga kokkupõrkel tekitasid Kaali kraatril. 110-meetrise läbimõõduga peakraatrisse tekkis aegade jooksul järv. Teadlased püüavad kindlaks teha meteoriidi täpset kukkumisaega. Erinevad meetodid annavad kraatrite vanuseks 7000-2400 aastat. Ühes pole kahtlust: viimane märkimisväärse suurusega meteoriidi langemine Euroopa aladel toimus Saaremaal. "Kaali saladuses" saavad sõna erinevate erialade teadlased, kes arutlevad selle üle, millal meteoriit Maale langes, kui võrd Maale langes, kui võrd see mõjutas inimkultuuri sündmusele vahetult järgnenud ajajärgul ja kas neid mõjusid võib leida tänapäeval.



**Afganistani armid**

2005, 52 min.

Rež. **Ivar Heinmaa, Margit Kilumets**

Film jutustab kahest erinevalt kulgenud "Afganistani loost", mida kannavad kaks kangelas ja nende pered. Kunstnik Simson Seakülä, kelle naine ei luba tal sõda meeldegi tuletada, sest "siis Simson jälle kolm nädalat joob" ja Puurmannist pärit traktorist Leino, kes jäi Afganistanis jalga-dest ja ühest silmast ilma just nädal enne kojulendu. Lisaks kommentaare veteranide naistelt, kelle meestest – afganistani poistest – on saanud mägurid või alkohoolikud, psühhiaatritelt, kes proovivad armidega mehi hingeliselt uuesti jalule tõsta.



**Haukka Grupp**

2005

Rež. **René Vilbre**

"Haukka grupp" on lugu mõnesteistkümnest eestlasest luurajast, viiest luureteenistusest ja kolmest sõbrast, keda jälitasid ühtviisi nii Gestapo kui KGB. 1943. aastal loovad soomlased varjatult raadioluurerühma, mille nad Eestisse, sakslaste tagalasse saadavad. Sakslaste taganedes jääb luuregrupp nõukogude vastuluure

silmusesse, reedetuna nii lääneliitlaste, Soome peamaja kui omade poolt. Põneva ja aastakümneid varjul olnud sõjaegse spiooniloo avavad filmilindid, fotod, kirjad, toimikud ja osalised.

**Surm Veneetsias**

2004, 24 min.

Rež. **Marianne Körver, Andres Maimik, Rain Tolk**

Eestit esindab 9. Veneetsia arhitektuuribiennaalil Eesti Arhitektide Liidu projekt "Aeg-maha-arhitektuur", mille idee autor on sisearhitekt Kristjan Holm. Arhitektuuribiennaali külastanud kinematografistide kommentaar nähtule: Tulevikusõdu ei peeta enam relvade, vaid superrelvadega. Maandumas on kurjade arhitektide laev. Relvastatuna kellude ja sirklitega, on nende eesmärgiks ehitada seni, kuni enam midagi ehitada ei ole. Meie planeeti varjutab ettemääratuse pits. Kas tõesti pole kedagi, kes suudaks väärata nende kurje plaane? "Surm Veneetsias" on ühelt poolt Kuukulgur Filmi käsitus Veneetsia arhitektuuribiennaalist, teisalt aga absurdimaiguline muinasjutt arhitektuuri rollist meie kiirelt muutavas maailmas.

**Hämarik ja koit**

2005, 58 min.

Rež. **Tarmo Rajaleid**

Inimlik lugu kahest naisest, kes nagu Hämarik ja Koit on teineteise vastandid. Riina Vändre on üksikema ja edukas rahandusministeeriumi kommunikatsiooni osakonna juhataja, kes on

oma vaba aja pühendanud Tallinna kodutute inimeste aitamiseks, juhtides Oleviste koguduses heategevuskampaaniat "Inimväärsed jõulud kodutulele". Seitsme lapse ema Galina Jegorova on üks Tallinna 3000 kodutust, kes pole suutnud kaasaja Eesti kiire elutempoga kaasas käia. Tänu Riina abile on Galina suutnud ellu jääda ka pärast Pääsküla prügimäe sulgemist ning elab koos elukaaslase ja koeraga prügilal kõrval metsas.

**EESTI KULTUSLIK FILMIVARAMU**

**Hundiseaduste aegu**

1984, 80 min.

Rež. **Olev Neuland**

Olav Neulandi ajalooline seiklusfilm, millest pidi sarnaselt "Viimsele reliikviale" tulema Maarjamaa popkultuurile suurt mõju avaldav suurteos. Paraku sai sellest hoopis õnnetu soperdis, mida kodumaine press peksis, kuidas jaksas ja mida vaadates publik hüsteeriliselt naeris. Film kannatab võrdlust maailma halbade filmide geeniuse Ed Woodi filmidega. "Hundiseaduste aegu" on nii halb, et muutub juba heaks. Kämp, kreisi, idiootlik, naljakas!

**Bande**

1986, 80 min.

Rež. **Arvo Kruusement**

Film on valminud Dashiell Hammeti romaani "Klaasvõti" järgi ja näitab 1920. aastate Ameerika valimiseelset tegelikkust, kahe erineva grupeeringu võitlust võimu pärast.

Osades: **Tõnu Kark, Aarne Üksküla, Rein Malmsten, Olev Eskola jt.**

**Mis juhtus Andres Lapeteusega?**

1966, 100 min.

Rež. **Grigori Kromanov**

Film on kirjanik Paul Kuusbergi romaani "Andres Lapeteuse juhtum" (1963) põhjal tehtud mängufilm, mille sündmustiku käigus arenevad sõjajärgsete aastate ebaterved nähtused: repressioonid jm. Filmi keskmes on ühe polgu mehed, kes pärast Punaarmee naasmist, kes kuidas, püüavad kohaneda uue eluga.

**31. korruse hukk**

1980

Rež. **Peeter Urbla**

Kesktelevisiooni tellimisel "Tallinnfilmis" valminud samanimelise sotsiaal- poliitilise kriminaalromaaniga põhjal vändatud ulmelise sisuga film. Peategelaseks **Lembit Ulfak.**

**Lurich**

1983, 70 min.

Rež. **Valentin Kuik**

Film on tuntud eesti maadlejast Georg Lurichist, kelle tähendus ei piirdu üksnes sportlaserolliga. Tema isiksus ja eetilised tõekspidamis- ausus, sihikindlus, kompromissitus - kujundas terve põlvkonna eluvaateid. Film keskendub ühele Lurichi elu episoodile, näitab temaaegse spordimaailma telgitaguseid ja mahhinatsioone, millesse Lurich ei soovi sekkuda. Osades: **Tõnu Lume, Enn Klooren, Regina Razuma jt.**

**Jõulud vigalas**

1981, 88 min.

Rež. **Mark Soosaar**

1905. aasta sündmused Vigalas. Jõulud kui unistus inimväärsel elust. Hukatud revolutsionäär Bernhard Laipmann, kelle kujus on legendaarsete revolutsioonikangelaste jooned.

**Metskannikesed**

1980, 80 min.

Rež. **Kaljo Kiisk**

Sõjalis-patriootiline seiklusfilm imperialistide agentide ja nende käsilate ühest tabamisoperatsioonist sõjajärgses Eestis. Režissöör Kaljo Kiisk, operaator Jüri Sillart, kunstnik-lavastaja **Tõnu Virve**, helilooja **Lembit Veevo**. Osades **Tõnu Kark, Arvo Kukumägi, Sulev Luik, Rudolf Allabert, Aarne Üksküla, Enn Klooren, Robert Gutman, Jüri Järvet, Tõnu Mikk, Tõnu Saar jt.**

**Põrgupõhja uus Vanapagan**

1964, 94 min.

Rež. **Jaan Tooming**

Tõenäoliselt üks Eesti parimaid mängufilme läbi aegade. Jaan Toominga eksperiment Tartu Vene- muise laval tollase kultuslavastuse järgi. Ekspressiivne kinokeel, võimsad karakterid, ülisuured plaanid ja üldistusvõime, mis kannab allegoorilist tähendust nii möödunud nõukogude aegu meenutades kui ka tänapäeva globaliseerumist silmas pidades. Võimas kinoelamus aastateks! Osades: **Lembit Eelmäe, Herta Elviste, Heiki Haravee.**

**Ideaalmaastik**

1980, 86 min.

Rež. **Peeter Simm**

Peategelane saabub kolhoosi kevadkülvi läbi viima, igatsusest inimliku õne järele, mille ta arvab peituvat jalgpallis ja plikades. Draamasu-gemetega armastuslugu, mille kohta on öeldud, et kui kohusetruu kom-somolitöötaja taibanuks, et see on ta hing, mis spermalekitatud diivani kohal ripub, hakanuks ta kohe metsavennaks. Kuid ei taibanud, lasi ennast selle asemel sisse võtta kohalikust kaunitarist, pioneerijuhist, kes saigi talle saatuslikuks ...  
Osades: **Arvo Kukumägi, Tõnu Kark, Reet Paavel, Kalju Komissarov, Jaanus Adamson, Viire Valdma, Urmas Kibuspuu** jt.

**Kreisriaadio valitud palad**

1998 – 2003

Rež. **René Vilbre**

Hullu huumorit ja üle-meelikut nalja Põhja-Euroopa parimatelt poegadelt. Kreisriaadio seltskond on end juba igaveseks närinud helgemaate eestlaste hingedesse. Kivipallur Jyrto, Poesia Komissarova, linnud Tõnisted, Tipp ja Täpp, Raul Üksjalgvärv, Alev Ström jne. Kui sa Kreisiraadiot ei tea, siis sa naerad hiljem! Kui üldse. Osades **Peeter Oja, Hannes Võrno, Tarmo Leinatamm**.

**Pingul keel**

1987, 80 min.

Rež. **Toivo Elme**

Muusikaline videofilm esitleb vabariigi parimaid kaasaegseid soliste ja ansambleid. Samas on see

ka Eesti kergest muusikat kirjutavate heliloojate loomingu ja sõnameistri-te loovtegevuse jäädvustamine. Üles astuvad staarid nagu **Anne Veski, Ivo Linna, Tõnis Mägi, Marju Länik** jt.

**JUSTFILM**



**Kapten Mõõkhammas**

(*Kaptein Sabelmann*)

2003, 75 min. *Rootsi*

Rež. **Stig Bergqvist,**

**Rasmus Sivertsen**

Maailmas, kus võlukunst lõputult üllatusi toob, kus võimatud juhtumised leiavad aset iga päev ja kus seiklused iialgi ei lõpe, valitseb kõigist piraatidest halvim ja kurjem, seitsme mere kuningas – Kapten Mõõkhammas! Tema hirmuärataval laeval "Must Leedi" on teadaolevalt maailma noorim piraat Pisike, kes unistab, et ühel päeval näeks Kapten Mõõkhammas Pisikeses vapraimast vapraimat päris piraati. Aga Kapten Mõõkhambal on mõttes vaid üks asi: kuidas leida kadunud aare, millega läks mereteel kaduma legendaarne Gory Gabriele. Osatäitjad: **Helge Jordal, Brit Elisabeth Haagensli, Dennis Storhøi, Terje Formoe, Nina Lund Feste, Ole Alfsen, Knut Haugmark**.



**Minu vend on koer**

(*Mein Bruder ist ein Hund*)

2004, 94 min. *Holland*

Rež. **Peter Timm**

10-aastane tüdruk Marietta tahab endale sünnipäevaks väikest koera. Aga selle asemel saab ta mingi tobeda kivi. Kuid selgub, et kivi on eriline: see täidab omaniku kõige suurema soovi. Ühel hommikul kui vanemad on läinud puhkusele, ärkab tüdruk üles ning näeb enda suureks üllatuseks toas väikest koera. Samal ajal on kadunud tema 4-aastane vend Tobias. Film on dubleeritud eesti keelde. Osades: **Maria Ehrich, Irm Hermann, Christine Neubauer, Martin Lindow**. Dublaaži osades: Marietta – **Saara Nüganen**, ema – **Anne Reemann**, isa – **Elmo Nüganen**, vanaema Gerda – **Helene Vannari**, Väikevend Tobias – **Karl-Martin Karnö**.

**Sööt ja Pealelök**

(*2 ryk ogen aflevering*)

2003, 95 min. *Taani*

Rež. **Aagre Rais-**

**Nordentoft**

Jalgpall on maailma-religioon ja Beckham on selle prohvet. Kolm Taani teismelist kutti, kes on selle kultuse agarad kummardajad, mängivad jalgpalli filmi peategelase Jacobi isa käe all. Enne iga mängu algust annab treener poistele

enesekindluse tõstmiseks kuulsa jalgpallurite nimed. Nõnda mängivad kohalikul jalgpalliväljakul igal õhtul Figo, Ronaldo ja isegi Beckham. Poisid unistavad päris jalgpalluriteks saamisest, ent see võib õnnestuda vaid mõnel või ... mitte ühelgi. Poiste teine põhiuvi on – loomulikult – tüdrukud. Jacob, kelle fantaasiate tegutsevad põhiliselt väga vormikad noored naised, armub ootamatult klassiõde Mathildasse. Nende suhe on täis ootusi, vales-timõistmisi, piinlikke vahejuhtumeid, ja lootust. Õli valab tulle ka sõbra alles teismeikka jõudnud õde, kelle armumine ja pealetükkiv käitumine tekitab noormeeste vahel pingeid. Kuni ühel hetkel tundub Jacobile, et kõik talle tähtis on tema vastu pööranud. Osatäitjad: **Jacob Krarup, Marie Bach Hansen, Cyron Bjørn Melville, Esben Smed Jensen, Niels Ellegaard**.



**Pärlid ja sead**

(*Helmiä ja sikoja*)

2003, 112 min. *Soome*

Rež. **Perttu Leppä**

Neli Hirvoneni-venda elavad nimetus mandunud linnakeses ja peavad koos isaga väikest äri, mis tegeleb salaalkoholi ja suupistetega. Kui isa vanglatrellide taha satub, jäävad võlgades pojad omapäi. Ühel päeval koputab poiste korteri uksele väike tüdruk, kes juhtumisi on

nende poolde Saara. 10-aastane tüdruk teatab, et tahab nende juurde elama asuda. Varsti avastavad vennad, et Saara armastab väga karaoket laulda ning tal on suurepärane hääl. Neil tekib tüdrukut kuulates äriidee. Sellest saab alguse rida segadust ja sekeldusi, mil poisid püüavad valmistada Saarat ette laulukonkursiks "Superkid", endal silmis eesmärk võita märkimisväärne summa auhinnaaraha. Osatäitjad: **Mikko Leppilampi, Laura Birn, Unto Heli, Timo Lavikainen, Jimi Pääkallo**.

**Napola**

2004, 110 min. *Saksamaa*

Rež. **Dennis Gansel**

Saksamaa 1942. Hitleri režiim on poliitilise ja militaarse võimu tipul. Berliini tööliklassist pärit 17-aastane Friedrich Weimer on andekas poksija. Talendikale poisile pakutakse võimalust õppida natsistlikus Allensteini eliitkoolis Napola, kus kasvatatakse tulevase juhte Kolmandale Reichile. Friedrich näeb selles head võimalust vabaneda klassireeglitest ning astubki vastu vanemate tahtmist vanas lossis tegutsevasse kooli. Rangele natsi-distsipliinile allutatud õppeasutuses kogeb ta nii karmi olemusvõitlust kui ka ootamatut kamraadlust. Osatäitjad: **Max Riemelt, Tom Schilling, Devid Striesow, Joachim Bissmeier, Justus von Dohnányi**.

**LÜHIFILM**

**30 minutit vaikust**

2005, 15 min.

Rež. **Ove Mustig**

"30 minutit vaikust" räägib dirigendist, kes pärast 30-aastast eemalolekut saabub tagasi kodumaa-le, et juhutada oma 50. juubelikontserti. Kontserdist on aga oma visioon orkestri uuel sponsoril, kes ei suuda dirigendile võimaldada kontsentree-rumiseks nii vajalikku 30 minutit vaikust.

**EUROOPA VÄÄRTFILM**

**Semu**

(*Buddy*)

2003, 100 min.

Rež. **Morten Tyldum**

See lugu sõprusest, armastusest ja kuulsusest räägib 24-aastasest Kristofferist, kes teenib elatist plakatite kleepijana. Muretu noormehe vaikne elu muutub päevapealt, kui tema sõbranna Elisabeth otsustab Kristofferi asemel oma ülemuse kasuks. Noormehe väike ja turvaline maailm kukub kokku. Kuid ühel päeval satuvad Kristofferi videopäevikud populaarse teleshow "Karsten Tonight" tootjate kätte. Juba mõne nädala pärast on Kristofferi elu kogu ilmarahva silme ees: televaatajate meelt lahutavad juhtumised Kristofferi, tema südame-sõbra Geiri ja arvutigraafikust korterinaabri Stig Inge elust. Kristofferi tulevik näib küllalt roosiline – kõik on huvitatud tema soosingust.

**Üks vastamata kõne**

(*Chakushin ari*)

2003, 112 min. *Jaapan*

Rež. **Takashi Miike**

"Üks vastamata kõne" on viimane röögatuse viimasel ajal ülmenukate Jaapani õudusfilmide reas. Praegu ühe viljakaima Jaapani režissööri Takashi Miike film teenis ainuüksi kodumaa kinodes üle kümne miljoni dollari. Kui "Times" kuulutas hiljuti välja kümme kõige huvitavat režissööri, oli Takashi Miike nende hulgas.

**Stratosfääritüdruk**

(*The Stratosphere Girl*)

2003, 75 min. *Hollandi-Saksamaa-Itaalia-Šveitsi-Inglise*

Rež. **Matthias X. Oberg**

Angela on 18-aastane, ta elab Kölnis ja joonistab koomikseid, eriti jaapani mangasid. Peale juhuslikku kohtumist DJ Yamamotoga otsustab neiu suunduda tööle Jaapanisse. Tokiost vaimumustunud Angela joonistustele hakkab ümbritsev keskkond peagi sügavat mõju avaldama. Tavapäraste koomiksitate asemel sünnivad vägivaldsed ja kurjakuulutavad lood, mis otsekui filmina neiu ees lahti rulluvad. Peagi on Angela mõrvade ja julmuse maailmas; loos, milles on kistud metropoli sädelevasse ööllu, kus mees-tel on võim, mille vastu ei saa isegi politsei. Angelast saab Stratosfääritüdruk – oma joonistuste kangelanna. Peategelase seiklusi ise läbi elava Angela iga pintsli tõmmetega võib viia neiu lähemale tipule või tähendada allakäiku.

**2046**

2004, 120 min. *Hong Kong, Hiina, Prantsusmaa, Saksamaa*

Rež. **Wong Kar-Way**

Ta oli kirjanik. Ta arvas, et kirjutab tulevikust, kuid tegelikult oli see minevik. Tema romaanis sõitis salapärane rong aeg-ajalt aastasse 2046. Kõigil, kes sinna siirdusid, oli üks ja sama eesmärk – taastada oma kadunud mälestusi. Räägiti, et aastal 2046 ei muutu iial midagi. Keegi ei teadnud kindlalt, kas see on tõsi, sest keegi polnud seal kunagi tagasi tulnud – peale ühe inimese. Tema oli seal ja otsustas tagasi tulla. Tema tahtis muutuda.

**6:3**

1998, 90 min *Ungari*

Rež. **Peter Timar**

Ungari jalgpalliajaloo legendaarseim matš toimus 25. novembril 1953 Wimbledonis staadionil, kus ungarlaste "kuldmeeskond" võitis inglased hämmastava tulemusega 6:3. Tol päeval muutusid tänavad Budapestis inimtühjaks, sest peaaegu kõik kogunesid raadiote ümber jälgima selle kauaoodatud sündmuse kulgu. Pineva meeoleolu rikub äkitselt väljailmunud fenomenaalne mees, kes teab juba enne matši täpselt ette, kumb pool värava lööb. Peategelane Tutti on nimelt ootamatult sattunud tänapäevast tagasi oma sünnihetke ega suuda siin oma suud pida-da. Kuuldus kahtlaselt informeeritud tegelasest jõuab julgeolekuorganite kõrvu ning algab hoogne klaperjaht ta tabamiseks...

# ETV juubelifilmid

Eesti Televisioon tegi endale 50. juubeliks kalli ja väärt kingituse kahe telefilmi – "Kohtumine tundmatuga" ja "August 1991" näol.

## August 1991

Mängufilmilike lisanditega ajalooline dokumentaalfilm, mis on sidunud 1991. aasta augustikuu sündmused kunstiliseks tervikuks. Enamik tegelasi on olemas olnud ka reaalset, kuid stseenid ja tekst on osaliselt väljamõeldud.

Filmi peategelaseks on "Aktuaalse kaamera" režiiassistents (**Tanel Ingi**), kes ärkab selle peale, et Kesktelevisioonis mängitakse klassikalist muusikat ning Pärnust puhkuselt kohe Tallinna, kus telemajas valitseb ärev õhkkond. Keegi ei tea midagi. Mõned valmistuvad sõjaks, mõned põgenevad läände, mõned õõbivad töökabinetis. Põhiküsimuseks on: kas nüüd kuulutatakse vabariik välja? Millegipärast hakkab asi aga venima...

Filmi tegelaste seas on Enn Eesmaa (**Andres Noormets**), Andres Raid (**Rain Simmul**), Heimar Lenk (**Hendrik Toompere jun.**). Loo stsenarist ja režissöör on ajaloolase diplomiga filmimees ja televisiooni juht **Ilmar Raag**.

## Kohtumine tundmatuga

Ajaloolise fiktsiooni ehk dokumentalistikaga segatud fantaasiafilmi tegevus toimub 1969. aastal, mil Eesti Televisioonis löikas loorberid ja murdis südameid särav ja galantne Valdo Pant ning end üritab televisioonis tõestada ka püüdlik, kuid saamatu noormees Mati Tilba. Õnneks või õnnetuseks valivad Tilba välja planeetidevahelist vandenõud kahtlustavad marsielanikud, kes on äravahetamiseni sarnased ETV las-



ULO JOSING

tesaate "Tipp ja Täpp" nimikangelastega. Üks neist maandub Tilba pähe, muutudes ta enesekindlaks ja sarmikaks...kuni marsielanik armub tädi Rutti.

Filmi peaosalised on **Tiit Sukk**, **Raivo E. Tamm**, **Maria Avdjusko**, **Peeter Oja**, **Ülle Kaljuste**, **Lembit**

**Ulfsak**, **Andrus Vaarik** ja **Heino Torga**. Loo režissöör on **Jaak Kilmi** ning stsenaristid **Urmas Vadi** ja **Urmas Lennuk**.

Läbi Kinobussi jõuab vaatajateni filmi kinoversioon, mis sisaldab televisioonis nähtust rohkem tegelasi ja stseene. 🌟

# Detsembrikuu pimedatel öödel näeb kinodes jälle väärtfilme

Ajal, mil Eestimaal on kõige pimedamad ööd ja kohutavamad ilmad, tasub oma tavapärase päevakava segi pöörata ning magada valgel ja üleval olla pimedal ajal. Põhjuse selleks annab 24. novembrist 11. detsembrini toimuv 9. Tallinna Pimedate Ööde Filmifestival (PÖFF), millest pealinlaste kõrval saavad osa ka Tartu ja Viljandi filmihuvilised.

Festival soovib pakkuda Eesti vaatajatele ülevaadet kogu maailma kino värvikusest, pöörates enam tähelepanu Euroopa filmidele. Söbralikus festivaliõhkkonnas püütakse võimaldada publikule vahetut suhtlemist külalistega ning soodustada kontakte Eesti filmitegijate ja nende välismaiste kolleegide vahel.

PÖFFi peakorraldaja Tiina Loki sõnul sündis festival 1997. aastal protestiaktisioonina kinode sulgemise ning Ameerika Ühendriikide kommertsfilmide võidukäigu vastu. Festivali algne eesmärk oli pöörata tähelepanu Eesti kino- ja filmituru kehvale olukorrale.

PÖFF kujunes ootamatult menukaks nii publiku kui filmitegijate hulgas. Kui esimesel festivalil näidati 27 mängufilmi seitsmest riigist, kohal käis 18 väliskülalist viiest riigist, pileteid müüdi 4500 ja eelarve oli umbes pool miljonit krooni; siis eelmisel aastal ehk kaheksandal festivalil näidati kokku 567 filmi enam kui 60 maalt, kohal oli 163 väliskülalist 31 riigist, müüdi enam kui 47 000 piletit ja eelarve oli ligi 7,5 miljonit krooni.

Tegu on omanäolise kärgefestivaliga, mis hõlmab endas mängufilmide kõrval ka anima-, tudengi- ning laste- ja noortefilme ning koosneb põhiprogrammist ja kolmest alafestivalist.

Põhiprogrammi ülesandeks on

kajastada filmikunsti viimaste aastate suundi, avardada sellega vaataja silmaringi erinevate žanride osas ning tutvustada filmide ulatusliku geograafilise päritolu abil ka maailma eri paikade kultuure. Põhirõhk on traditsiooniliselt Põhja- ja Ida-Euroopa filmidel. 2004. aastast lisandus festivalile ka 17 filmist koosnev võistlusprogramm "EurAasia". PÖFFi põhiprogrammi näeb 2. – 11. detsembrini 2005 Tallinna kinodes Coca-Cola Plaza, Kosmos ja Sõprus, Tartu kinos Ekraan ning Viljandi kinos Rubiin.

Animafilme festivalil "Animated Dreams" näidatakse võistlusprogrammi viimase kahe aasta lühianimatsioonidest, filmitegija retrospektiivi ja eriprogrammi ühe riigi animafilmidest. Võistlusprogrammi filmid valitakse rahvusvaheliste animafestivalide programmist. Alguse sai festival 1999. aastal, kui animafilme hakati näitama PÖFFi täispikkade mängufilmide ees. "Animated Dreams" 2005 toimub 24. – 27. novembrini kinos Sõprus.

Sleepwalkers' Tuden-

gifiilmide Festi-

val koosneb võistlusprogrammist, eriprogrammidest ja filmikoolist. Festivali võistlusprogrammis osalevad viimase kolme aasta lühifilmid, lisaks on kavas eriprogrammid "Vanad ja väärikad" ja "Noored ja ägedad" ning eksperimentaalfilmide programm. Festival tutvustab Eesti noorele publikule teiste maade filmitudengite poolt tehtud lühifilme. Igal aastal osaleb festivalil ka filmide autoreid. Sleepwalkers' i rahvusvahelisse žüriisse kuulub kuni viis liiget, kellest üks on alati Eesti filmiprofessionaal. Tudengifilme näidatakse 28. novembrist 2. detsembrini 2005 kinos Sõprus.

Laste- ja noortefilmide festival "Just Film" näitab lastefilme, noortefilme ning filmitegija või žanri retrospektiivi. "Just Film" on ellu kutsutud selleks, et pakkuda lastele ja noortele võimalust vaadata ja kuulata lugusid omasugustest tavalistest lastest ja noortest, kes seisavad silmitsi tänapäeva ühiskonna erinevate probleemidega. Festivali filme hindavad laste- ja noortezürii. "Just Film" toimub 26. novembrist kuni 2. detsembrini 2005 Nukuteatris.

Festivali pileti- te eelmüük algab novembri keskel kõikides festivali kinodes, Eesti Nukuteatris ja Piletilevi müügipunktides. Häid nõuandeid saab Coca-Cola Plaza infopunkti- st ja lisainfo- t internetiaadressilt [www.poff.ee](http://www.poff.ee) 🌟

Tervitades, **PÖFF**



Ajal, mil Tallinnfilmi kontoris alles kavandati programmi kino opereerimise missiooni, tekitas enim diskussioone filmide hankimise teema. Sõpruse kinost pidid filmid jõudma ka maakonnakeskustesse ning Kinobussi vahendusel huvilisteni üle Eesti. Eesmärgiks võeti mainekatel festivalidel diskussioone tekitanud linatööd, mille demonstreerimine pelgalt PÖFFil

Eesti kinomaastikule au ei tee.

Tallinnfilmi esimesed levikasetused **Michael Haneke** draamaga "Klaveriõpetaja" (La Pianiste, 2001) olid edukaks stardipositsiooniks ja nii esilinastus 25. märtsil 2005 järgmine Prantsuse meistriteos – **François Ozoni** perekonndraama "5 x 2 – viis korda kaks", mis linastus Sõpruse kinos koos Ove Mustingu lühifilmiga "30 minutit vaikut" kokku kuus nädalat ning kogus üle 3200 vaataja. Film rändab kaasa tänavuse Kinobussi tuuriga, et pikale reisile rahvusvahelisemat hõngu anda.

Kinobussi kohvrite seas on enda-

le koha leidnud ka Lõuna-Korea triller "Vana poiss" (Old Boy, 2003, rež. Chan-wook Park) – koomiksi ainetel valminud kättemaksumüsteerium, mis oli mullu festivalihitt ja võitis Cannes'i žürii eripreemia.

mulluse Cannes'i filmifestivali üks väljaspool võistlusprogrammi enim kõneainet tekitanud film **Morgan Spurlocki** toitumisdokumentaali "Ülisuur Mina" kõrval. San Sebastiáni festivalil operaatoritöö

preemia võitnud filmi ekraaniluba oli Ühendkuningriikides mitmeid kuid küsimärgi all, kuni kultuurilis-sotsiaalsed argumendid lõpuks pornograafilised kummurasid.

Augusti alguses esilinastub tõeline pärl romantikahuvilistele: "Tütarlaps pärilkõrvarõngaga" oli möödunud PÖFFi üks menukamaid mängufilme, mille peaosades on **Scarlett Johansson** ja **Colin Firth**. Saksamaa noori staare **Daniel Brühl** ja **Julia Jentschi** esitlev **Hans Weingartneri** sotsiaaltriller "The Edukators" (Die fetten Jahre sind vorbei, 2004) kuulus mullu Cannes'i võistlusprogrammi ja jõuab meie kinoekraanidele vastu sügist.

Lehtede langemine toob aga kohalikku kinolevisse taas Taani skandalisti **Lars von Trieri** loomingu. Tänavusel Cannes'i festivalil

võistlustules olnud Ameerika-vastase triloogia teine osa "Manderlay" sukeldub orjanduse problemaatikasse, Trieri stsenaariumi järgi **Thomas Vinterbergi** käe all valminud tragöödia "Kallis Wendy" (Dear Wendy, 2005) sekundeerib relvakriitiliste avaldustega. Viimane pärjati juunikuus Moskva filmifestivalil Hõbedase Püha Jüri auhinnaga – tunnustus, mis vääriline kunagise hittdraama "Perekonnapidu" (Festen) autori loometeale.

Sügisel jõuab Sõprusesse ka PÖFFil koguni viis erinevat auhinda võitnud ja sellega omamoodi rekordi püstitanud Korea visionääri **Kim Kiduki** draama "Tühi maja" (3-Iron/Bin-jip, 2004). Selle filmi festivalielu algas õigupoolest juba aastatagusel prestiižikal Veneetsia filmifestivalil, kus autor pärjati nelja preemiaga.

Hiljuti lõppenud Cannes'i filmipeo programmi parematest paladest jõuavad Eesti kinolevisse kindlasti festivali avafilm "Lemming" (2005,

rež. **Dominik Moll**) ja Kuldses Palmioksa laureaati "Laps" (L'Enfant/The Child, 2005, rež. **Jean-Pierre ja Luc Dardenne**).

2006. aasta saab väärika alguse Eestis tragikomöödilise filmiga "Köögilood" tuntust kogunud **Bent Hameri** värske linatööse "Faktootum" (2005) linastumisega, milles kultusliku räpakirjaniku **Charles Bukowski** alter ego Hank Shinaskit kehastab **Matt Dillon**.

Ka festivali kõrvalprogrammis "Un certain regard" esilinastunud François Ozoni "Aeg lahkuda" (Le Temps qui reste, 2005) ja Kim Kiduki "Vibu" (The Bow/Hwal, 2005) jõuavad Sõpruse kinno uue aasta esimestel kuudel.

Pikk pilk on heidetud ka naaberriigi Venemaa poole. Leviettevõtte Cinema Nouveau vahendusel on hiljuti meie kinolevis laineid löönud **Boriss Akunini** ekraniseeringule "Riiginõunik" (2005, rež. **Filipp Jankovski**) saabumas järg

"Türgi gambiidi" (2005, rež. **Džanik Faizijev**) näol. Kinodesse on oodata ka Moskva Filmifestivali võidufilmi "Kosmos kui eelaimdus" (2005/ Dreaming of Space, rež. Aleksei Utšitel), mis linastub Venemaa kinos alates 7. juulist.

Põhjamaade kinorepertuaarist linastub Sõpruses sügisel teinegi Just Filmi programmis esmakordselt Eestisse jõudnud mängufilm "Ketsupiefekt" (Hip Hip Hora!, 2004, rež. **Teresa Fabik**, levitaja Cinema Nouveau).

Sõpruse kino hooaeg paistab staariderohke ja festivalihõnguline. Et Kinobussil on tuuritamane selge nii suvel kui külmematel perioodidel, jõuavad värsked filmituuled õige ruttu ka pealinnast kaugemale.

Kontaktid ja Sõpruse kino tegevused leiab endiselt veebiaadressilt [www.kino.ee](http://www.kino.ee).

**Katrin Rajasaare**  
levi- ja kinojuht

# Sõpruse kino festivalifilmide paraad

Parima kvaliteediga kõnekaart

simpel

## Simpel on suvel kergema hinnaga!

Lae nüüd vähemalt 150 krooni eest kõneaga ning suhtle EMT võrgus vaid

# 0.50 minut!

Simpelil on pikim soodusaeg: E-R 18:00-7:00 ja L-P ning riiklikel pühadel 24 h!

Hinnaga 0.50/minut suhtled soodusajal EMT võrgus kuni 31.08.2005, kui laed korraka vähemalt 150 krooni eest kõneaga. Lisainfo [www.emt.ee](http://www.emt.ee).

# Eesti kinovõrgu saatatus

**K**as teate millises Eesti 6300 elanikuga Eesti linnas ja maakonnakeskuses ei ole kino? Ei? Aga tahaksite teada? Siis lugege see artikkel lõpuni. Saate teada ka seda, mis suunas liigub Eesti kinokultuur.

Kui 1991. aastal tegutses Eesti Vabariigis Nõukogu Liidu pärandusena ca 600 kino, siis 2005. aastaks oli järele vaid 59 kino. Vahe on väga suur ja annab aluse vandenõuteooriaks, et keegi tegeles teadlikult kinovõrgu hävitamisega.

Ratsionaalsema mõtlemisega inimesed ütlevad, et tegelikult see pidigi nii minema. Tegemist oli globaalse kriisi järelhoovusega, mille kutsus esile filmilevi ja filmide esitamise alternatiivsete kanalite ning vahendite (TV, SAT, VCR, DVD jt.) rakendamisega kaasnenud audiovisuaalse turu ümberjagunemine ning kino osakaalu vähenemine selles.

Euroopas kestis see kriis 32 aastat (1960–1992), mille jooksul kaotati 80 % vaatajatest ja 40 % kinodest. Kriisi ilminguid mäletatakse Nõukogude Eestis juba 1980-ndate aastate keskel, kuid nendest vaadati mööda (kriis oli ikkagi nende, mitte meie probleem) ja jätkati kinovõrgu ekstensiivset paisutamist ning mahuliselt suurejooneliste saalide ehitamist.

Pole vaja arvustada endisaegseid

otsuseid ning jäägu meile sellest ajast nostalgilised mälestused sume-datest suveõhtutest ja 30 kopikat maksvast kinopiletist. Täna peame tegutsema eesmärgiga väärtustada kinokultuuri kõikide teiste kultuurivormide konkurentsis.

Seda eesmärki ei ole võimalik täita ilma riigipoolse huvi ja toetuseta, mis on kahtlemata olemas. Kolmel viimasel aastal on kultuuriministerium oma eelarvest eraldanud toetust 28 kino renoveerimiseks ja taasavamiseks. 2006. aastal jätkub kinode toetusprogramm ja uude eelarvesse on planeeritud neli miljonit krooni.

Arusaadavalt ei piisa sellest kinosektori kõikide vajaduste rahuldamiseks, kuid need toetused annavad selge signaali, et riik hoolib üldise sotsiaal-kultuurilise keskkonna stabiliseerimisest ning püüab teha elanikkonnale kinokultuuri tarbimise võimalikult elukoha järgseks.

Hetkel tegutsevast 59 kinost on ca 90 % kohaliku omavalitsuse alluvuses tegutsevad kinod ja neid võiks nimetada munitsipaalkinodeks. Siiski pole see päris õige. Kohalik võim ei tegele nende juhtimise ja haldamisega regulaarselt ning tihti tuleb saali opereerimisel appi tuleb kinomehaanik, kes pakub teenuseid kui füüsilisest isikust ettevõtja või sõidab kohale Kinobuss.

Idealis võiks eeskujuks olla teis-

## Aasta kinokülastuste arv erinevates riikides

	2003 (milj.)	2004 (milj.)
<b>USA</b>	<b>1574</b>	<b>1536</b>
<b>Euroopa Liit</b>	<b>1839</b>	<b>1939</b>
<b>Jaapan</b>	<b>162</b>	<b>170</b>
<b>Mehhiko</b>	<b>137</b>	<b>164</b>
<b>Brasiilia</b>	<b>103</b>	<b>115</b>
<b>Eesti</b>	<b>13</b>	<b>12</b>

tes arenenud Euroopa riikides tegutsevad munitsipaalkinod (Prantsusmaal on neid üle 1000, Hispaanias üle 100, Suurbritannias üle 50), mis töötavad kohalike võimuorganite otsese juhtimise all.

Eelöelduga teen ma võib-olla liiga nendele Eesti omavalitsustele, kes toetavad oma kohalikkude kino, kuid need on pigem erandid ning nende tegevus on suures osas kantud kohalike inimeste fanatismist. Loodan väga, et kohalikud kinokülastajad oskavad hinnata nende inimeste tööd ja vaeva kinokultuuri edendamisel, sest ainult tänu neile on tulevikus võimalik edendada kinokultuuri Eestis tervikuna. Äristruktuuridel aga puudub jätkuvalt huvi väikelinnade ja maakinode vastu. See on loogiline ja paratamatu: vaatajaid on vähe ja kasum nullilähedane.

Mida siis teha, et kinosektoris valitsevat olukorra normaliseerida? Esmajoones tuleb vähendada sektoris valitsevat ebastabiilsust ja peatada kinode arvu vähenemine.

Vastukaaluks kinode sulgemisprotsessile tuleb käivitada alternatiivne kinode taasavamisprotsess ning saavutada tasakaal – stabiliseerida kinode arv Eestis.

Paralleelse alternatiivse filmilevisüsteemi loomine on sotsiaal-kultuurilisi eesmärke taotleva kinovõrgu taastamise kõrval prioriteet number üks. 2004. aastast alates on kultuuriministerium intensiivselt alustanud

Eestis tegutsevate väikelevitajate toetamist, eesmärgiga tasakaalustada ja mitmekesistada Eesti kinode repertuaari ning tagada Eesti vaatajaile juurdepääs erinevate riikide ja rahvaste filmikunsti tippostele.

Probleemi neli peamist põhjust ning nende lahendust on järgmised:

1. Suhtest avaliku sektoriga tulenevad põhjused

Kinotoetuse eraldamisega väljendab riik oma huvi kinosektori edasise käekäigu vastu ja valmisolekut osaleda probleemi lahendamisel. Kuna riigi halduses pole ainsatki kino, siis on seda võimalik teostada üksnes koostöös kohalike omavalitsustega ja ainult siis, kui kohalikkude kino toetab ka kohalik omavalitsus.

2. Tehnilised põhjused

Riik toetab kinode tehnilist moderniseerimist, eesmärgiga peatada kinode sulgemine tehnilistel põhjustel ja parandada filmide esitamise tehnilist kvaliteeti.

3. Majanduslikud põhjused

Kinode sulgemise majanduslikud põhjused hajutatakse kolme osapoolle: riigi (toetab kinode taasavamist ja tehnilist moderniseerimist), kohaliku omavalitsuse (toetab kinode tegevust) ja kinode (kinode omatulu) vahel.

4. Ebanormaalsed turusuhted

Monopoli kujunemine on iseloomulik avatud majandusega väikeriikide kinosektoritele, kus puuduvad tugevad rahvuslikud tegijad ja avaliku sektori toetus. Kinoturu teatav monopoliseeritus, eriti US-megastuudiotel põhinevate korporatsioonide poolt, on Euroopa kinoturudele tavanähtus. Nii on see ka Eestis. MPDE turupositsioon on ülitugev ja firma tegevusel on püsinud ning püsib ka täna kogu Eesti kinoturget.

**Meelis Muhu,**

*kultuuriministeriumi filminõunik*  
NB! Kinos ei ole võimalik käia Jõgeval.

## Valik auhindu Eesti filmidele 2004/2005

### Nukufilm "Instinkt"

(2003, Rao Heidmets)

- August 2004 – Eriauhind Hiroshima rahvusvahelisel animafilmide festivalil Jaapanis.

- November 2004 –

Ametlik tunnustus Buenos Airese rahvusvahelisel laste- ja noortefilmide festivalil Argentiinas.

### Nukufilm "Porgand!"

(2003, Pärtel Tall)

- Oktoober 2004 – Parima animafilmiauhind Aubagne'i rahvusvahelisel filmifestivalil Prantsusmaal.

- November 2004 – Parima lastele mõeldud lühifilmi auhind ja žürii eriauhind Buenos Airese rahvusvahelisel laste- ja noortefilmide festivalil Argentiinas.

### Dokumentaalfilm "Buss"

(2004, Laila Pakalnina)

- September, 2004 – Parima Balti filmi ja parima dokumentaalfilmi auhind Riia rahvusvahelisel filmifoorumil "Arsenals" Lätis.

### Dokumentaalfilm "Elav jõud"

(2003, Andres Maimik/Jaak Kilmi)

- Juuli, 2004 – Parima Eesti filmi auhind Pärnu rahvusvahelisel dokumentaal- ja antropoloogifilmide festivalil Eestis.

### Dokumentaalfilm "Intiimne linn"

(2003, Kristiina Davidjants)

- Juuli, 2004 – Žürii eriauhind Jerevani rahvusvahelisel filmifestivalil "Golden Apricot" Armeenias.

### Dokumentaalfilm "Sügis Obi jõel"

(2003, Janno Simm)

- Juuli, 2004 – Prantsuse suursaadiku auhind Pärnu rahvusvahelisel dokumentaal- ja antropoloogifilmide festivalil.

### Mängufilm "Sigade revolutsioon"

(2004, Rene Reinumägi/Jaak Kilmi)

- September, 2004 – Vienna Laboratory eripreemia Riia rahvusvahelisel filmifoorumil "Arsenals" Lätis.

### Mängufilm "Veepomm paksule kõutsile"

(2004, V. Brasla)

- Oktoober, 2004 – Lastežürii auhind Chicago rahvusvahelise filmifestivalil Ameerika Ühendriikides.
- November, 2004 – Parima noore naisnäitleja auhind rahvusvahelisel laste- ja noortefilmide festivalil "Kinotavrik" Venemaal.

### Mängufilm "Somnambuul"

(2003, Sulev Keedus)

- September, 2004 – Parima operaatoritöö auhind Anapa filmifestivalil "Kinoshok" Venemaal.
- September, 2004 – Balti võistlusprogrammi parima mängufilmi auhind Riia rahvusvahelisel filmifoorumil "Arsenals" Lätis.
- November, 2004 – Parima režissööri auhind Cottbusi Ida-Euroopa filmifestivalil Saksamaal.

### Dokumentaalfilm "Jumalaga"

(2005, Kullar Viimne)

- Aprill, 2005 – Eesti parima amatöörfilmi ja parima tudengifilmi preemia ning M.Reikteri nimeline preemia Eesti amatöörfilmide festivalil.
- Juuli, 2005 – Parima Eesti tõsielufilmi auhind Pärnu filmifestivalil Eestis

### Animafilm "Frank & Wendy"

(2005, Priit Pärn/Priit Tender/Ülo

Pikkov/Kaspar Jancis)

- Mai, 2005 – Telefilmide ja seriaalide kategooria auhind Treboni rahvusvahelisel animafilmide festivalil "AniFest" Tšehhis.

## Kinopiletite müügitulu maailmas 2004. aastal

(miljonites kroonides)

1. <b>Shrek2</b> (US)	<b>903</b>
2. <b>Harri Potter ja Azkabani vang</b> (US/GB)	<b>789</b>
3. <b>Ämblikmees</b> (US)	<b>783</b>
4. <b>Kristuse kannatused</b> (US)	<b>609</b>
5. <b>Päev pärast homset</b> (US)	<b>540</b>
6. <b>Sõrmuste isand: Kuninga tagasitulek</b> (US/NZ/DE)	<b>517</b>
7. <b>Imelised</b> (US)	<b>515</b>
8. <b>Trooja</b> (US/GB/MT)	<b>497</b>
9. <b>Mina, Robot</b> (US)	<b>346</b>
10. <b>Viimane samurai</b>	<b>319</b>



# Valik valmimisjärgus olevaid filme

## Mängufilm "Kontsertreis"

Eesti-Saksa ühisluugu eestlannastšellomängijast, saksa veoautojuhist, äpardunud eesti pangaröövlist ja matusebüroo autojuhist, kes kohtuvad teel Saksamaalt Eestisse. Stsenaristid Valentin Kuik, Peeter Simm; režissöör Peeter Simm; osatäitjad Heio von Stetten, Thomas Schmauser, Maarja Jakobson, Rasmus Kaljujärvi; tootjafirmad Ruut, Saxonia Media; produtsent Artur Talvik. Esilinastus 27. oktoobril 2005.

## Mängufilm "Ruudi"

Lastefilm, mis räägib seitsmeaastasest poisist, kes on suur viikingifänn, elab koos emaga toredas mereäärses alevikus ega tunne puudust isast.

Olukord muutub siis, kui tema kodukohas randub tõeline viikingilaev, millele lastakse väikesi poisse vaid koos isaga. Ruudi kuulutab kiiresti välja suure isaleidmise konkursi. Stsenaristid Katrin Laur, Aarne Mägi, Aare Toikka; režissöör Katrin Laur; osatäitjad Oscar Soe, Katariina Lauk, Guido Kangur, Ülle Kaljuste, Alksander Eelmaa; produtsent Piret Tibbo-Hudgins; tootja Allfilm. Film esilinastub 23. veebruaril 2006.

## Mängufilm "Armuvallus sõdalane"

Eesti, Soome ja Hiina koostööfilm, mis seob omavahel Soome rahvuseepose Kalevala, Hiina kung fu kunsti ning Eesti näitlejad ja filmimispaigad: 7000 aastat tagasi Hiinas

võidelnud sõdalane soovis veel üht võimalust olla koos oma armastatuga... ja sai selle, kuid hoopis teisel maal ja kauges ajas. Režissöör AJ Annila, osatäitjad Tommi Eronen, Markku Peltola, Krista Kosonen, Elle Kull; tootja Film Tower Kuubis; produtsent Margus Ōnapuu.

## Joonisfilm "Leiutajateküla Lotte"

Lõbus lastelugu mere ääres asuvas Leiutajatekülast, mille elanikud, erinevad loomad, korraldavad leiutiste võistluse, mille võidab filmi peategelase, energilise koeratüdraku Lotte isa Oskar. Lotte ja tema sõbrad aga leiavad uut ja põnevat tegemist seoses merehädalisest mesilase Susumu tulekuga Leiutajatekülla.

Stsenaristid Janno Pöldma, Heiki Ernits, Andrus Kivirähk; režissöör Janno Pöldma, Heiki Ernits; tootja Eesti Joonisfilm. Esilinastub märtsis 2006.

## "Malev"

Soontagana maalinn oli seisnud puutumatusena juba igaviku. Mõõdunud suvel ilmus suurele platsile mätas-katustega majadest küla ning iidsele künkale tõusis tohutu kindlus. Löödi tantsu, valati verd, kuivatati higi ja tohterdati sääsekuplasid.

"Malev" ise sai alguse veel varem. Üriklik idee painas Ō-Fraktsiooni noorte meeste päid ning purskus sealt ühel hetkel heledale paberile. Ning nõudis inimesi, kes aitaks

mõttel tõsiseks minna ja ehk ka reaalsuseks saada.

Ajalooline seiklusfilm "Malev" räägib sellest, mis tegelikult juhtus vahetult enne eestlaste 700-aastast orjapõlve.

Lõpuks polegi tähtis kui palju verd, takku, metalli, fiibrit, nõopi, närvi, paberit, hala, habemeid, vuntse, mõdu ja porgandit selle filmi peale kulub. On hoopis mõnus teadmise, kuidas hulk inimesi elas ühes hetkes.

Osades: Ott Sepp, Märt Avandi, Mirtel Pohla, Ain Mäeots, Raivo E. Tamm, Uku Uusberg, Argo Aadli, Mait Malmsten, Merle Jääger, Anti Kobin, Tarmo Männart ja Ago Anderson. ♣

## TIIM

Mikk Rand

– boss

Lauri Nagel

– tegevjuht

Mari Peelbaum

– koordinaator

Kailli Lehtemaa

– projektijuht

Mari Klein

– Teataja toimetaja

Elen Lotman

– Justifilmi prog-

rammi

koordinaator

Marko Sarv

– kinobussijuht

Rene Vilbre

– töötoa juhendaja

Daniel Müntinen

– töötoa

juhendaja

Krista Tobreluts

– töötoa

juhendaja

Birgit Demidova

– töötoa juhendaja

Kristo Rohtla

– töötoa

juhendaja

Märten Vaher

– töötoa

juhendaja

Raphael

Gianelli Meriano

– fotograaf

Salme-Riine

Uibo

– ETV

võttegrupp

Janar Karakatš

– tehnika

Joonas Kulli

– tehnika

Meelis Piller

– Kinobussi

Teataja kujundaja

Sven Tupits

– fotograaf

## Kui hästi tunned Eesti filmimaastikku?

**1. Millise filmitootja tegevusvaldkondadeks on lisaks filminudusele veel toidukaupade jae- ja hulgikaubandus, metsa ümbertöötlemine, puidutoodete valmistamine, ehitus- ja remonditööde korraldamine?**

VASTUS: OÜ Taska Productions

**2. Millise filmitootja tegevusvaldkondadeks on ka moeürituste korraldamine ja moealaste konsultatsioonide andmine ning tantsu- ja aeroobikakursuste korraldamine?**

VASTUS: OÜ Tuisk Film Production

**3. Kes Eesti filmiinimestest on saanud mitmel korral tähtpäevaks**

**aukirja Hans Pöögelmanni nimeliselt elektroonikatehaselt?**

VASTUS: Sulev Teinema

**4. Mis on üks Anna Franklini andmetel üks parimaid asju Eestis? VASTUS: Eesti Filmi Sihtasutus.**

**5. Mis juhtub enamikes stuudiotel päev enne taotlusvooru/aruande esitamise tähtaega?**

VASTUS: Arvuti läheb katki, kõvaketas jookseb kokku, printerist saab tahm otsa, kuvar hakkab ennast ise sisse-välja lülitama.

**6. Küsimuste küsimus: Mis juhtus Andres Lapeteusega?**

## \*\*\*

**Noppeid aruannetest ja taotlusest:**

- Stsenariumi arendustöö käigus arendati stsenariumi.
- Filmi sihtgrupp: mehed ja naised.
- Kaunis päike käib kõrget taevakaart, aga külmad hüperboreaalsed tuuled ei lase esimestel ülalstel ja sinililledel, rääkimata konnade krooksumisest, veel ilmned. Aga kase murdunud oksast tuleb vohavat mahla. Analoo-giline juhtum toimub ka meie filmi piirkonnas – esmased laasimistööd on tehtud ja tema krobelse ning toeka tüve sees pulbitsevad elumahlad...

**Leidlikke filmizandre:**

- Budistlik karmadraama
- Sordiini all sõnumiga horror
- Hoiatusmelodraama (Melodraama elu võimalikkusest Eesti Vabariigis AD 2004, ehk Bin Ladeni kondine käsi Meriväljal).

## Tähelepanu!

Kinobuss on alustanud uut ja vahvat ettevõtmist, mille tulemusel saate võibolla mõne aasta pärast käia kinomuseumis ja näidata uhkelt, et selle jubina töin muuseumisse mina! Oleme alustanud vana kinotehnika ja muude ajalooliste kinoga seotud esemete kogumist. Kui teate, et pööningul vedeleb mingit filmi-

teemalist kola, millega te ei oska midagi peale hakata, kutsuge meid kohale või tooge see meile ise ära. Optimistlike plaanide kohaselt leiame vana tehnika seast kindlasti mõne aparadi, mida annab korda teha ning mõne, mida saame ühise uhkusega eksponeerida uues loodavas muuseumitoas.

Teie Kinobuss

## Hei noor vutifänn!

Kinobuss tuleb – sportlikumalt kui iial varem.

Pallikõksimised toimuvad:

Audrus, Salmes, Taebblas, Koerus ja Mustlas.

Löö kaasa ja valmista ühtlasi töötoas ka vahva kossufilm!

Sinu Kinobuss





AEG	SUUR EKRAAN	EESTI FILMI TELK	JUSTFILMI TELK	TÖÖTOA TELK
17.00	Programmi sissejuhatus päevajuhilt. Algus.	NoNStop kogupere <b>multikate</b> programm.	<b>Euroopa Laste Film, programm 1</b> (pilet 10.-).	Algab töö noorte filmihuvilistega.
18.00		DOKUMENTAAL-FILM <i>programm 1</i> ETV esitab <b>Eesti lood</b> .		Töötuba töötab laste ja noortega.
18.30	Kohalikud taitlejad.	NoNStop kogupere <b>multikate</b> programm	<b>Euroopa Laste/Noote Film, programm 2</b> (pilet 10.-).	Töö laste/noortega jätkub.
20.00		DOKUMENTAAL-FILM <i>programm 2</i>		Laste animatsioonide ja filmide kokkumontaaž, valmistus esitluseks.
21.00	<b>SUUR VALGE EKRAAN</b> Filmiprogrammi tutvustus. Publikumängud. toetajate auhindadele MIDAGI PÕNEVAT! Kohaliku maakonda tutvustavad ARHIIVIKAADRI. TÖÖTOAS valmistatud FILMID. Töötoas osalenute autasustamine.	<b>Eesti kultuslik filmivaramu:</b> • Hundiseaduse aegu; • Bande; • Mis juhtus Andres Lapeteusega; • 31. korruse hukk; • Lurich; • Jõulud Vigalas; • Metskannikesed.	<b>Euroopa Noorte Film, programm 3</b> (pilet 10.-).	Töötoa filmide lõpetamine ja demonstreerimine suurel ekraanil enne 2005. a. põhifilmi.
21.30	UUS Eesti lastefilm: <b>Röövli rahnu Martin.</b>			<b>SUVEFILMI ÖÖLIKOOL – FILMILOENG</b> , Eesti filmitegijad räägivad vahetult oma kogemuste baasil filmitegemisest, 15 päeva jooksul käiakse läbi erinevad filmitüübid ja osised.
22.30		Uus Eesti Film – <b>Stiilipidu</b> (pilet 15.-).	Programmi lõpp.	Programmi lõpp.
23.40	UUS ja nutikas <b>tudengifilm.</b>			
23.50	Ööfilmi hääletajatele auhindade loosimine.			
00.00	Uus Eesti Film – <b>VALI ISE ÖÖFILM:</b> • Frank ja Wendy; • Kohtumine Tundmatuga; • August 1991.	Valikufilmidest II koht.		
01.30	Programmi lõpp.	Programmi lõpp.		